FCG.

Kestävät viranomaispalvelut 2030

Hankkeen loppuraportti 9.6.2026

Sisällys

1. Hankkeen tausta ja tavoitteet
2. Viranomaispalvelujen yhteiset haasteet
3. Rakennusvalvonta
4. Ympäristönsuojelu
5. Ympäristöterveydenhuolto
6. Yhteenveto

FCG.

1.Hankkeen taustasta ja tavoitteet

Lähtökohdat

- Selvityshankkeella tuotetaan ratkaisuvaihtoehtoja rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon organisoimiseksi alueella.
- Hankkeessa on mukana 16 kuntaa: Joroinen, Kaavi, Keitele, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vesanto ja Pieksämäki.
- Tavoitteena on selkeyttää kuntien välistä viranomaisyhteistyötä ja mahdollistaa vahvemmilla yksiköillä sopeutumista muuttuvaan toimintaympäristöön ja vaatimuksiin.

- Tarve järjestää palvelut aiempaa vahvemmalla osaamis- ja väestöpohjalla kasvaa, jotta nykyisten ja tulevien säädösten edellytykset täyttyvät.
- Erityisesti pienissä ja syrjäisemmissä kunnissa työvoiman saatavuus selvityksen toimialoilla on yleisesti heikentynyt. Etenkin eläinlääkäreiden osalta koko maan tilanne on huolestuttava.
- Eläinlääkäritoimintoihin liittyy erityisiä haasteita. Tällä perusteella tietyissä työvaiheissa on painotettu eläinlääkäripalveluja, koska sen osalta myös ratkaisut on toteutettava nopeutetusti verrattuna muihin tehtäviin.
- Ympäristöterveydenhuollon kokonaan uudelleenorganisoimisen näkökulmasta vuosi 2028 on mahdollinen ajankohta ainakin osalle kunnista.

Toteutus ja aineistot

- Selvitys aloitettiin tilannekuvan laatimisella. Tilannekuvaa varten koottiin tilastoaineisto suoritteista ja taloudesta.
- Selvityksen kohteena olevien toimialojen viranhaltijoille lähetettiin kysely, johon saatiin 27 vastausta.
- Kyselyssä saatuja tietoja ja näkemyksiä täydennettiin haastatteluilla, joita toteutettiin 14.
- Tilannekuvan ja hankkeen tavoitteiden pohjalta järjestettiin kullakin toimialalla työpajoja.
- Hankkeen päätösseminaari järjestettiin 17.4.2026
- Tilannekuvasta edettiin vaihtoehtoisten järjestämismallien laatimiseen.

Väestö ja väestöennusteet

- Selvitysalueen väkiluku oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 231 360.
- MDI:n väestöennusteen (2025) mukaan alueen väkiluku pienisi vuoteen 2045 mennessä yli 18 000:lla eli 8 %.
  - Väkiluku kasvaisi Kuopiossa vuoteen 2040 mennessä noin 1 800:lla, mutta kasvu taittuisi 2040-luvulla.
  - Muissa kunnissa väkiluku vähentyisi, useissa yli 20 %.
- Vapaa-ajan asukkaat muodostavat myös merkittävän ryhmän alueen kunnissa, mikä vaikuttaa etenkin rakennusvalvonnan tehtäviin. Vapaa-ajan asukkaat käyttävät myös etenkin loma-aikana eläintenhoitoon liittyviä palveluita.

	Tilasto	Ennuste	Ennuste	Ennuste	Ennuste	Muutos	
	2025	2030	2035	2040	2045	2025-2045	
Joroinen	4 494	4 208	3 947	3 712	3 500	-994	-22%
Kaavi	2 547	2 483	2 420	2 380	2 342	-205	-8%
Keitele	1 922	1 724	1 540	1 388	1 263	-659	-34%
Kuopio	126 572	128 862	129 862	129 380	127 410	+838	+1%
Lapinlahti	8 803	8 075	7 521	7 060	6 624	-2 179	-25%
Leppävirta	8 924	8 208	7 684	7 233	6 827	-2 097	-24%
Pieksämäki	17 124	15 936	15 015	14 254	13 474	-3 650	-21%
Pielavesi	3 873	3 586	3 317	3 089	2 888	-985	-25%
Rautalampi	2 928	2 693	2 528	2 396	2 274	-654	-22%
Rautavaara	1 398	1 157	1 008	900	816	-582	-42%
Siilinjärvi	21 348	20 863	20 379	19 946	19 467	-1 881	-9%
Suonenjoki	6 549	6 135	5 770	5 479	5 220	-1 329	-20%
Tervo	1 388	1 238	1 149	1 078	1 014	-374	-27%
Tuusniemi	2 270	2 251	2 202	2 154	2 111	-159	-7%
Varkaus	19 433	18 503	17 600	16 800	15 973	-3 460	-18%
Vesanto	1 787	1 683	1 576	1 490	1 414	-373	-21%
Yhteensä	231 360	227 607	223 518	218 738	212 615	-18 745	-8%

Lähde: MDI väestöennuste 2025, perusura

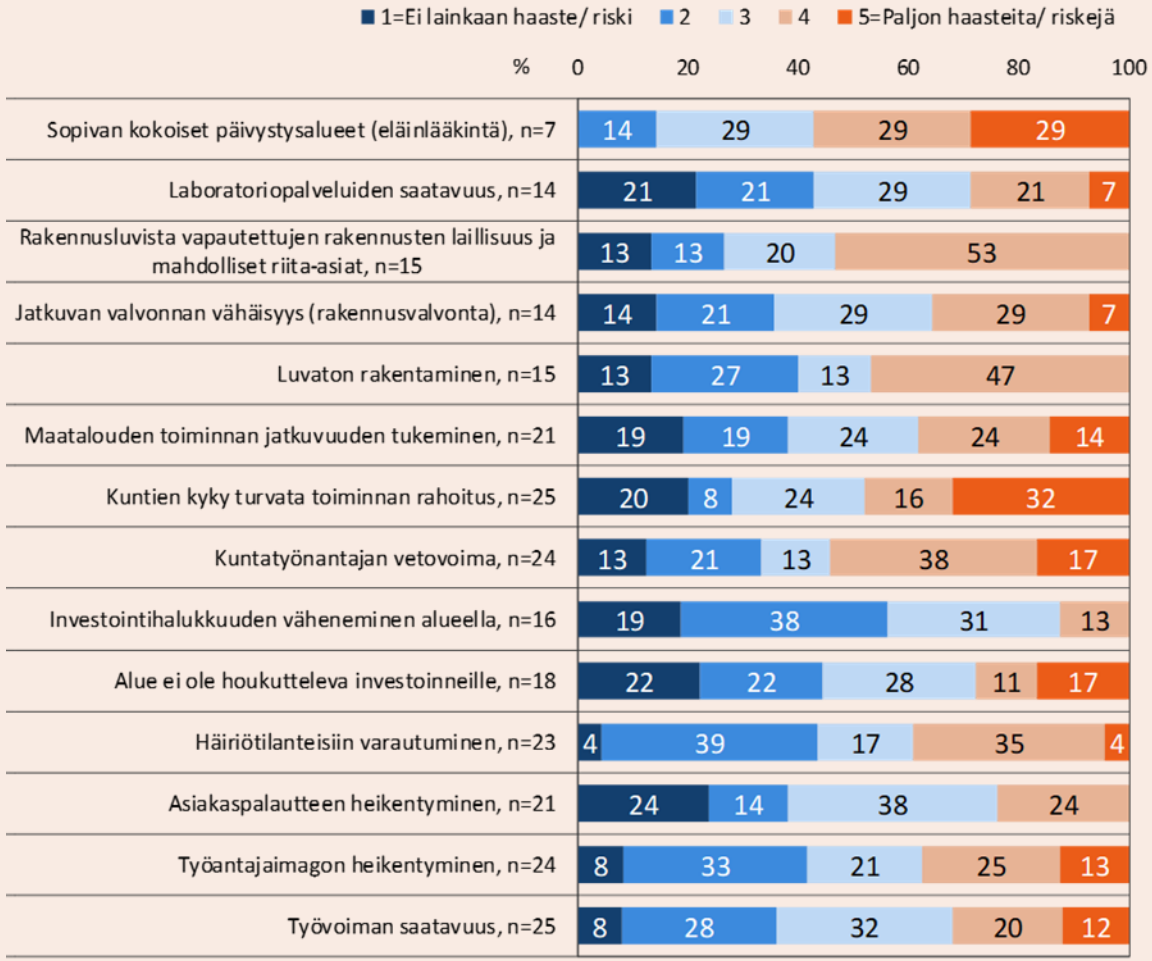
FCG.

2. Viranomaispalvelujen yhteiset haasteet

Yleiset haasteet alueella viranomaistehtävissä

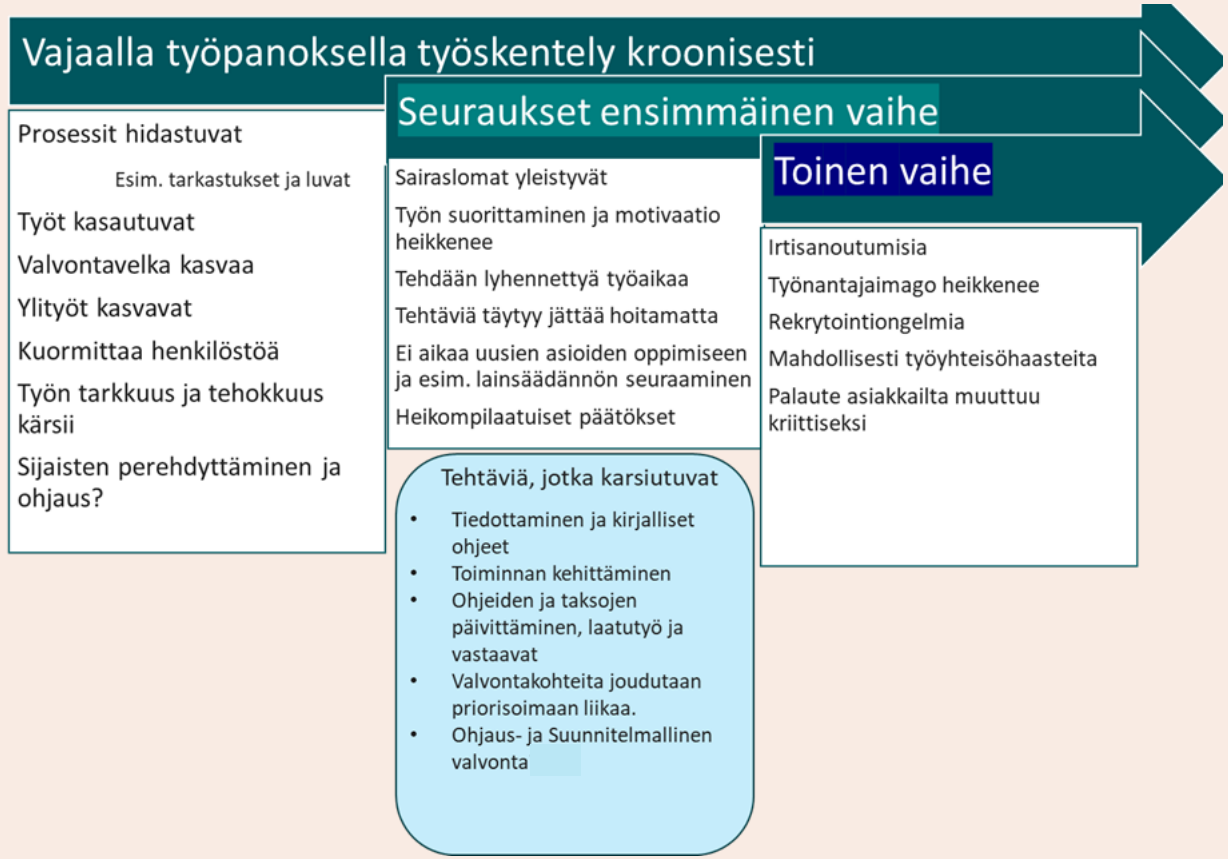
- Selvityksessä tehdyn kyselyn tuloksia tulee pitää suuntaa-antavina, koska kaikki hankekunnat eivät vastanneet kyselyyn. Tuloksista voidaan tehdä silti eräitä johtopäätöksiä.
- Vastauksissa on selvää hajontaa, mikä kuvaa hyvin alueen kuntien erilaisuutta. Kuopio on vetovoimaisuudessaan vahva moneen muuhun alueen kuntaan verrattuna.
- Alueella koetaan usein haasteita etenkin:
  - Sopivan kokoisten eläinlääkinnän päivystysalueiden toteutuminen
  - Rakennusluvista vapautettujen rakennusten laillisuus ja mahdolliset riita-asiat
  - Luvaton rakentaminen
  - Toiminnan rahoitus
  - Kuntatyönantajan vetovoima
- Lähes 40 prosenttia vastanneista kantaa huolta maatalouden toiminnan jatkuvuuden tukemisesta, tämä liittyy etenkin eläinlääkintähuoltoon.
  - Suurimmat riski työvoiman saatavuudessa liittyvät eläinlääkäreihin, joiden osalta vallitsee lähes täystyöllisyys koko Suomessa. Osaan yksiköistä on saatavilla hyvin tai kohtuullisesti työvoimaa. Eläinlääkäreistä ja sijaisista käydään kuitenkin alueen sisällä jatkuvaa kilpailua, mikä on tehotonta koko alueen näkökulmasta verrattuna siihen, että olisi yksi yhteinen ympäristöterveydenhuollon yksikkö.
  - Alueen vetovoima, keskinäinen kilpailu työvoimasta ja usein pienet yksiköt ovat näkyneet myös työvoiman vaihtuvuuden lisääntymisenä sekä työyhteisöongelmina suhteellisen useassa tapauksessa.

Miten koette seuraavien asioihin liittyvät haasteet ja riskit nykytilassa?

Pienet yksiköt – alueen kuntien yleinen riskitekijä

- Koska monet selvitysalueen kunnista on asukasluvultaan pieniä, monet havaitut haasteet voidaan johtaa liian pieniin resursseihin. Normaalitilanteessa toiminta voi olla erittäin laadukasta, mutta pidemmät poissaolot voivat halvaannuttaa koko toiminnan.
- Vajaalla työpanoksella kroonisesti työskentelyn ensimmäisen vaiheen seurauksia on havaittavissa eräissä tehtävissä ja eräissä yksiköissä kyselyn, työpajojen ja haastatteluiden perusteella. Riskinä on, että jatkamalla nykyisellä toimintarakenteella hankkeen viranomaistehtävissä osassa yksiköitä alkaa realisoitumaan toisen vaiheen vaikutuksia (kuvio). Tästä alkaa olla jo eräitä viitteitä olemassa.
- Usein viranhaltijat ovat hyvin sitoutuneita työhönsä ja tarpeen vaatiessa ovat valmiita joustamaan paljon. Asiakkaan osuudesta ei tingitä ensimmäisenä. Tämä näkyy siinäkin, että hankkeessa toteutetun eläintenhoidon asiakastyytyväisyys kyselyn tulokset olivat varsin hyvät.
- Keski-Savon kunnissa on toteutettu rakennusvalvonnan asiakastyytyväisyyden mittaus ja tulokset olivat siinäkin kiitettäviä.
- Eläinlääkinnässä poikkeavat tilanteet, kuten sairastumiset ja pitkittyneet rekrytoinnit, kuormittavat erityisesti muuta henkilöstöä, koska päivystys täytyy toteuttaa jatkuvana palveluna. Liian usein toistuvat päivystysvuorot ja ylityöt näkyvät nopeasti työvoiman jaksamisessa. Siksi alalla on yleistynyt lyhennetyn työajan teko.

FCG.

3. Rakennusvalvonta

Yleiskuva rakennusvalvonnan organisoitumisesta Suomessa

- Noin 80 prosenttia kunnista järjestää rakennusvalvonnan itsenäisesti.
- Vain noin 5 prosenttia kunnista on järjestänyt rakennusvalvonnan yhteiseen toimielimeen perusten, selvästi tyypillisin yhteistyömuoto on kuntien yhteiset viranhaltijat. Osuus on kuitenkin kasvamassa.
- Maakuntauudistuksen alkuvaiheen valmistelussa rakennusvalvontoja kaavailtiin myös maakuntien tehtäväksi, mutta tästä luovuttiin.
- Isommat rakennusvalvontayksiköt ovat osa rakennusvalvontauudistusta.
- Vapaaehtoisuuteen pohjautuva kuntien yhteistyö rakennusvalvonnassa on edistynyt hitaasti, vaikka pienten yksiköiden haasteet on tunnistettu jo pitkään.
- Myös Kuntaliitto on kannustanut pieniä rakennusvalvontayksiköitä yhteistyöhön.

Rakennuskanta hankekunnissa

- Selvitysalueella oli rakennuskanta –tilastossa vuonna 2024 yhteensä noin 73 600 rakennusta.
- Kuopion osuus tästä rakennuskannasta on noin 36 %.
- Asuinrakennuksia on yhteensä noin 63 000, joista omakotitaloja 56 000.
- Rakennuskantaan eivät sisälly rakennuskanta –tilastossa kesämökit eivätkä myöskään maataloustuotannossa yksinomaan käytettävät rakennukset eivätkä asuinrakennusten sauna- ja talousrakennukset.
- Kesämökeistä on oma tilasto, niitä on alueella lisäksi noin 30 000. Useissa alueen kunnissa kesämökkejä on lähes yhtä paljon tai jopa enemmän kuin omakotitaloja.
- Kaikkiaan rakennuksia on alueella siten yli 100 000.

	Rakennukset 2024														
	Omakoti	Rivitalo	Kerros-talo	Asuntola	Liike-rakennus	Toimisto	Liikenne	Hoitoala	Kokoon-tuminen	Opetus	Teol-lisuus	Muut[1]	Yhteensä	Osuus	Kesämökit
Joroinen	1 926	137	19	5	50	21	82	7	22	18	41	81	2 409	3,3 %	1 149
Kaavi	1 294	84	19	3	33	10	41	5	27	11	39	23	1 589	2,2 %	1 196
Keitele	937	64	20	1	32	9	49	5	14	8	47	53	1 239	1,7 %	395
Kuopio	19 297	1 935	1 960	60	519	187	686	126	281	240	422	904	26 617	36,2 %	10 355
Lapinlahti	3 741	232	31	5	60	20	76	17	49	25	98	190	4 544	6,2 %	1 558
Leppävirta	3 458	225	62	10	75	19	102	12	64	26	82	167	4 302	5,8 %	3 209
Pieksämäki	5 504	337	270	8	141	54	222	67	75	53	160	274	7 165	9,7 %	2 971
Pielavesi	1 956	75	23	2	46	18	129	9	43	18	27	61	2 407	3,3 %	1 309
Rautalampi	1 573	60	22	4	41	8	44	15	18	9	39	50	1 883	2,6 %	1 620
Rautavaara	869	42	12	1	46	5	39	7	12	10	19	48	1 110	1,5 %	520
Siilinjärvi	5 339	528	117	15	108	31	155	16	65	53	136	229	6 792	9,2 %	915
Suonenjoki	2 375	105	107	14	63	15	69	9	34	24	71	157	3 043	4,1 %	914
Tervo	782	40	9	1	25	6	29	5	17	7	16	26	963	1,3 %	894
Tuusniemi	1 360	69	12	5	24	7	93	6	19	9	17	42	1 663	2,3 %	1 248
Varkaus	4 822	421	345	14	145	53	197	18	64	36	187	280	6 582	8,9 %	1 275
Vesanto	1 022	62	7	1	24	8	37	10	21	10	21	30	1 253	1,7 %	720
Selvitysalue	56 255	4 416	3 035	149	1 432	471	2 050	334	825	557	1 422	2 615	73 561	100,0 %	30 248

Lähde: Tilastokeskus

Rakennusvalvonta selvitysalueella

Mukana myös Ylä-Savo ja Kangasniemi

- **Kuopion** ja **Suonenjoen** yhteisen rakennusvalvonnan viranomaisena toimii Kuopion kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta.
- Vuoden 2026 alussa aloitti **Keski-Savon** rakennusvalvonta. Pieksämäen rakennusvalvonta toimii alueellisena rakennusvalvonnan yksikkönä. Mukana on myös Kangasniemi.
- **Ylä-Savon** yhteistä rakennusvalvontaa ollaan perustamassa vastuukuntamallilla 1.1.2027 alkaen. Organisaationa Ylä-Savon rakennusvalvontapalvelu toimii Iisalmen kaupungin organisaatiossa, ja sen yhteislautakuntana toimii yhteinen ympäristö- ja rakennuslautakunta. Selvitysalueen kunnista **Pielavesi** on mahdollisesti liittymässä tähän.
- Muissa kunnissa on omat rakennusvalvontaviranomaisensa.

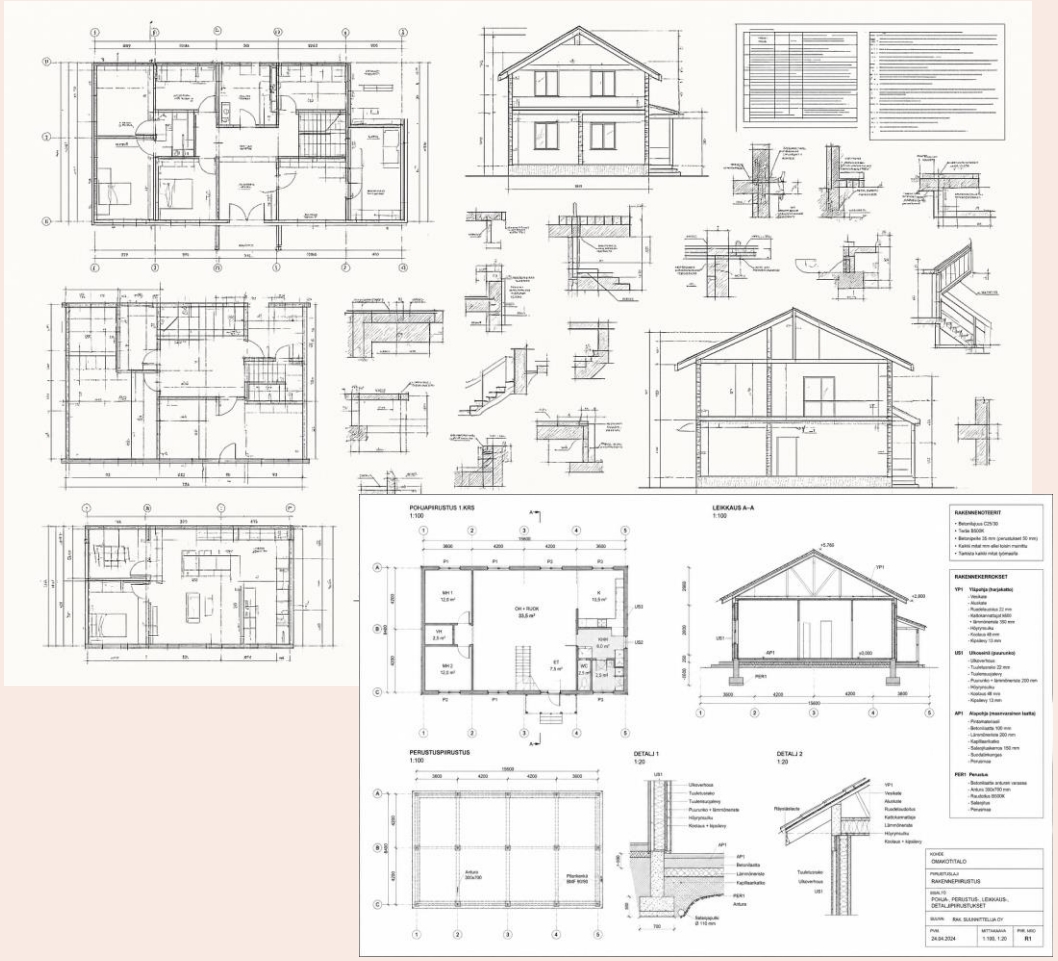
Rakennusvalvonnan lainsäädäntöympäristö

- Tietomallipohjainen lupamenettely tuli voimaan vuoden 2026 alussa, kuten myös käsittelyaikatakuu.
- Tietomallipohjaiseen lupamenettelyyn on voitu valmistautua heikosti, koska järjestelmätoimittajat eivät pysty vielä tarjoamaan siihen liittyviä palveluita.
- Tietomallipohjaisen lupamenettelyn hyödyt on arvioitu keskimäärin vähäisiksi pienissä kunnissa, jossa rakentaminen on tavanomaista. Muutoksesta aiheutuvat ICT-kulut ovat toisaalta merkittäviä.
- Käsittelyaikatakuun ei pitäisi vaikuttaa hankekuntien toimintaan normaalitilanteessa, koska luvitettavia kohteita on maltillisesti.
- Koska hankekunnissa rakennusvalvonnassa on usein vain yksi tai jopa 0,5 rakennustarkastajaa, voi poikkeustilanteissa (sairastuminen, eläköityminen jne.) muodostua riskitilanteita.
- Samoin voi käydä isojen vaativien hankkeiden kohdalla, jolloin myös taloudelliset riskit kasvavat, koska ns. ”sakkomaksu” lasketaan luvan hinnasta.

- **Rakennusvalvontauudistuksen** yksi tavoite on suuremmat rakennusvalvontayksiköt. Ennakkotietojen valossa voidaan arvioida, että **henkilötyövuosina minimiksi muodostuisi kolme henkilötyövuotta**.
  - Hankekuntien rakennusvalvonnoista kriteerin täyttäisi vain Kuopion ja Suonenjoen yhteinen rakennusvalvonta sekä vuoden 2026 alussa aloittanut Keski-Savon rakennusvalvonta sekä vuoden 2027 alussa aloittava Ylä-Savon rakennusvalvonta, johon Pielavesi kuuluisi.
  - Muiden kuntien olisi siten organisoitava rakennusvalvonta uudelleen, siirtymäajan ollessa todennäköisesti 2-4 vuotta.

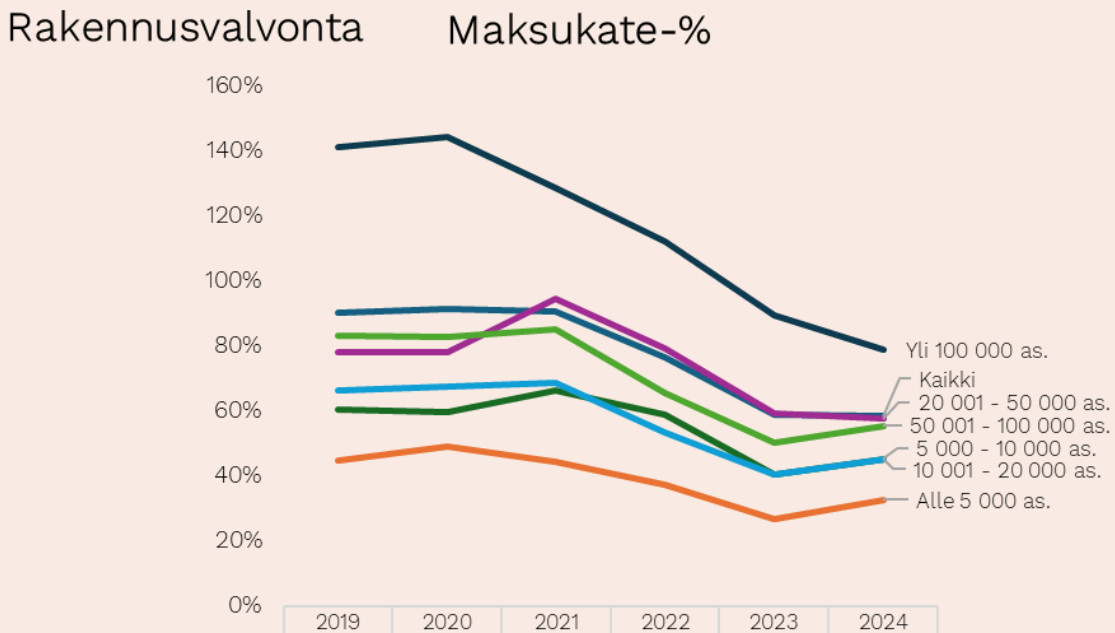
Rakennusvalvonnan uudistukset

- Rakennusvalvontauudistuksella on jo ollut vaikutuksia rakennusvalvontatoimeen.
- Lupakynnyksen nostaminen on vähentänyt käsiteltäviä lupia alueilla, joissa rakentaminen on ollut pääosin pienimuotoista ja tavanomaista sekä pitkälti vapaa-ajan asujien rakentamista. Hankkeen kuntakyselyssä noin puolet vastaajista näki myös riskejä luvattomaan rakentamiseen ja mahdollisiin riita-asioihin liittyen. Myös riittävän jatkuvan valvonnan toteutumisessa nähtiin haasteita.
- Lupatulot ovat pienentyneet jopa 40-60 prosenttia vuodesta 2024 lupakynnyksen noston ja rakentamisen suhdannetilanteen seurauksena.
- Jos rakentaminen on vähäistä, hinnankorotuksilla on tyypillisesti pystytty kompensoimaan vain pieni osa menetetyistä lupatuloista.
- Hankkeen selvityskunnista suurimmassa osassa väestö vähenee ja loma-asumisen merkitys on suuri, jolloin lupatulot ovat laskeneet merkittävästi ja työmäärä pienentynyt. Yleisestä suhdanteesta johtuen myös Kuopion lupatulot ovat laskussa.
- Maksukate on laskenut olennaisesti erityisesti pienemmissä kunnissa.

Rakennusvalvonnan talous

- Kuntien käyttötaloustilastossa rakennusvalvonnan **käyttökustannukset*** olivat vuonna 2024 noin 114 miljoonaa euroa. Asukasta kohden tämä tarkoittaa noin 20 euroa. Käyttökustannukset ovat kasvaneet vuodesta 2019 noin 24 %. Kasvu on ollut suurinta yli 100 000 asukkaan kaupungeissa.
- Rakennusvalvonnan **maksutuotot** olivat vuonna 2024 yhteensä noin 67 miljoonaa euroa. Maksutuotot ovat vähentyneet vuodesta 2019 noin 20 %. Vähennys on ollut suurinta yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Luvuissa ei näy vielä vuoden 2025 alusta voimaan tulleen lainsäädännön vaikutukset. Pienemmissä maaseutumaisissa ja paljon loma-asumiseen tukeutuvissa kunnissa lupakynnyksen nostaminen on johtanut jopa 30–50 % laskuun lupatuloissa verrattuna vuoteen 2024. Näillä alueilla rakentaminen on usein vähäistä ja korottamalla lupien hintoja on voitu kompensoida vain pieni osa menetetyistä lupatuloista
- Rakennusvalvonnan **maksukate**** oli vuonna 2024 vain 58 %. Maksukate oli pienin alla 5000 asukkaan kunnissa, vain 33 %. Koko maassa maksukate on laskenut 32 prosenttiyksikköä vuodesta 2019. Vähennys on ollut suurinta yli 100 000 asukkaan kaupungeissa, 62 prosenttiyksikköä. Nykyisessä tilanteessa isotkaan kaupungit eivät enää pysty kattamaan kulujaan lupatuloilla ja esimerkiksi kaikki uudet ICT-kulut joudutaan rahoittamaan muuten. Pienissä kunnissa kuntalaiset ovat jo pitkään maksaneet suurimman osan rakennusvalvonnan kuluista, eivät rakentajat.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kaikki	90 %	92 %	91 %	77 %	59 %	58 %
Alle 5 000 as.	45 %	49 %	45 %	37 %	27 %	33 %
5 000 - 10 000 as.	60 %	60 %	66 %	59 %	40 %	45 %
10 001 - 20 000 as.	66 %	67 %	69 %	54 %	40 %	45 %
20 001 - 50 000 as.	78 %	78 %	95 %	80 %	59 %	58 %
50 001 - 100 000 as.	83 %	83 %	85 %	66 %	50 %	56 %
Yli 100 000 as.	141 %	144 %	129 %	112 %	90 %	79 %

**Käyttökustannukset=toimintakulut + poistot + vyörytyskulut - vyörytystuotot*
***Maksukate=maksutuotot/käyttökustannukset*

Yhdistelmävirkojen ja yhden viranhaltijan yksiköiden ongelmat - Työpajan tulokset

Yhden viranhaltija yksiköt

- Etenkin, jos tulee vaativa tai poikkeuksellisen vaativa hanke, yhden viranhaltijan rakennusvalvonnan yksikössä ei asiantuntemus riitä. Esim. LVI-osaaminen.
- Sairaslomat, kesälomat sijaistamisjärjestelyt: luvat viivästyvät, käsittelyajat venyvät, jolloin hankkeet viivästyvät, lupatulot viivästyvät.
- Yhden henkilön yksikössä viranomaistoiminnan kulttuuri on yhden henkilön varassa. Toimintakulttuuri voi vääristyä, ei välttämättä ole kontrollia, on vain yhden henkilön tulkinta.
- Varautumissuunnitelmissa pitäisi huolehtia, että kunnassa toimii varamiesjärjestelyt kiireellisissä asioissa.
- Yhden henkilön yksikössä voi päättäjien painostus kohdistua yhteen viranhaltijana helpommin.

Yhdistelmävirat

- Ammattitaito ja lainsäädännön tuntemus riittää harvoin hoitamaan monenlaista yhdistelmävirkaa rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa.
- Yhdistelmävirkoihin liittyy myös haasteita riippumattomuudessa ja esteellisyydessä. Isossa yksikössä mahdollisuus vaihtaa vaikeassa tapauksessa viranhaltijaa.

Siirtyminen suurempiin yksikköihin
Työpajan tulokset

Suuremmat yksiköt

- Suuremmat yksiköt nähdään usein välttämättöminä.
- Suuremmassa yksikössä yhtenäiset käytännöt ja yhtenäiset ohjelmistot/asianhallinta.
- Sähköiset asianhallinnat mahdollistavat hakemusten käsittelyn paikasta riippumatta.
- Välimatkat kasvavat, pitäisi tehdä alueellisia toimialueita, jopa Kuopion aluetta pitäisi jakaa eri tavalla (liitoskunnat).

Riskit ja hidasteet

- Toimintakulttuuri voidaan kokea maaseudulla erilaiseksi kuin isossa kaupungissa,
- On olemassa riski, että palvelu karkaa tai sen koetaan karkaavan isompiin keskuksiin.

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteiset yksiköt

- Jos rakennusvalvontaan muodostuu uusia suurempia yksiköitä, voi olla tarpeen pohtia ympäristönsuojelun organisointia samalla aluepohjalla ja samassa organisaatiossa.
- Hankalassa kohteessa jo nykyisin molemmat viranomaiset yhdessä, myös asiakkaalle yhteistyö olisi selvempää.
- Verkostoituminen on tärkeää myös epävirallisella tasolla.

FCG.

4. Ympäristönsuojelu

Yleiskuva ympäristönsuojelun organisoitumisesta Suomessa

- Lähes puolet Suomen kunnista kuuluun jonkinlaiseen yhteistyöjärjestelyyn ympäristönsuojelussa.
- Yhteistyötä ympäristönsuojelussa vauhditti osaltaan ympäristöterveydenhuollon pakkoyhteistyö.
- Monissa tapauksissa ympäristönsuojelun on organisoitu samaan yksikköön ympäristöterveydenhuollon kanssa, kuten esimerkiksi Keski-Savossa.
- Maakuntauudistuksen alkuvaiheen valmistelussa myös ympäristönsuojelua kaavailtiin osaksi monialaisia maakuntia, mutta tästä luovuttiin

Ympäristönsuojelu selvitysalueella

- Suonenjoen ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain tarkoittamana lupa- ja valvontaviranomaisena on toiminut 1.1.2013 alkaen Kuopion alueellinen ympäristönsuojelu.
- Rautavaaran kunnan ympäristönsuojelupalvelu hankitaan ostopalveluna Kuopiosta.
- Keski-Savossa on järjestetty ympäristönsuojelu vastuukuntamallilla jo yli 10 vuotta yhdessä ympäristöterveydenhuollon kanssa. Myös Heinävesi on tässä mukana. Vastuukuntana on Leppävirta.
- 1.1.2019 alusta lukien Keiteleen, Tervon ja Vesannon yhteinen ympäristönsuojelun viranomainen on ollut Nilakan ympäristölautakunta.
- Pielaveden kunnan ympäristönsuojelupalvelut järjestetään yhteistoiminnassa muiden Ylä-Savon kuntien kanssa.
- Alueen muissa kunnissa on kussakin omat ympäristönsuojelun viranomaiset. Rautalammilla ympäristötarkastaja on yhteinen Konneveden kanssa.

- Ympäristönsuojelussa korostuu pohjavesialueiden merkitys monessa kunnassa, koska kaikki vesihuolto perustuu pohjavesiin.

Yhdistelmävirkojen ja yhden viranhaltijan yksiköiden ongelmat - Työpajan tulokset

- Yhdistelmävirat aiheuttavat juridisia ristiriitoja, esim. voidaan antaa toisen viranomaisen lausunnot itselleen. Pitäisi voida valvoa ristiriitaista etua, esim. luontoasioiden huomioiminen rakennus- ja maisematyöluvissa.
- Jos on yhdistelmävirka tai yhden henkilön yksikkö, ei ole mahdollisuutta erikoistua, syventää osaamistaan.
- Yhdistelmävirat vaikea osaamisen ja sijaistamisen kannalta.
- Loma-ajat ja muut pitkät poissaolot voivat tuoda kunnalle taloudellistakin riskiä, kun asiat viivästyvät.
- On olemassa riski, että asiakas tai kuntaleinen ei saa aina lainmukaista päätöstä/palvelua. Esimerkiksi jos lainsäädäntö edellyttää sekä ympäristönsuojelussa että rakennusvalvonnassa erityisasiantuntemusta viranhaltijalta -> voi olla riski myös asiakkaan/toiminnanharjoittajan oikeusturvan kannalta.
- Virassa olevalle henkilölle paine asiakkailta, päättäjiltä ja yrityksiltä voi aiheuttaa työhyvinvointiongelmia. Asiat henkilöityvät. Tämä voi olla este esim. hallintopakkokeinojen käytölle
- Kunnalle rekrytointiriski, kun tehtävä ei ole houkutteleva edellä mainittujen asioiden vuoksi.

Ympäristönsuojelun suuremman yksikön edut Työpajan tulokset

- Tärkein on toimintavarmuus ja riskienhallinta: Yhden viranhaltijan yksikössä on osaamisriski, lomien ja muiden sijaistamisten riski ja henkilön vaihtumisen riski. Uudet energiasiirtymän hankkeet vaativat uutta osaamista, jota ilman kunnalle ja sen asukkaille voi aiheutua taloudellisia ja ympäristönsuojelullisia riskejä.
- Tehokkuus paranee: Yhtenäiset toimivaltuudet, eli delegoinnit hallinto/toimintasäännöissä, yhtenevät ympäristönsuojelumääräykset, yhteinen lautakunta, jossa tehdään yhteinen valvontasuunnitelma ja –ohjelma. Viranhaltijoilla on erityisasiantuntemusta. Näistä kaikista saadaan tehokkuutta.
- Työhyvinvointi: Hankalissa tapauksissa mahdollisuus vaihtaa asiaa hoitavaa henkilöä – työhyvinvointi voidaan turvata ja henkilöstöriski pienentyy
- Esteellisyyskysymykset voidaan ratkaista suuremmissa yksiköissä paremmin.
- Kuormitustilanteissa työkuorman jakaminen onnistuu paremmin.
- Elinvoima: Kunnan pitää pystyä turvaamaan elinkeinoelämän tarvitsemat luvat ripeästi, ettei hidasteta ja vaikeuteta elinvoiman kannalta tärkeitä hankkeita – näkyy mm. energiasiirtymän isoissa hankkeissa pienissäkin kunnissa.
- Kustannustehokkuus on parempi isommassa yksikössä.
- Edistämistehtävät jäävät pienissä kunnissa usein tekemättä. Isommissa yksiköissä edistämistehtäviin voidaan panostaa jonkin verran. Osaaminen omassa organisaatiossa edistää mm. luontotiedon ylläpitoa, vesistönsuojelua yms. Nämä voivat lisätä kunnan vetovoimaa, nopeuttaa elinvoimahankkeiden toteutumista.

- Työpajassa esitettyjä huomioon otettavia asioita:
  - Rakenteiden pitäisi olla sellaiset, että kunta ei ulkoista vastuutaan ja osaamista kokonaan palvelua tuottavalle vastuukunnalle.
  - Yhteistyön täytyy olla järjestetty sopimuksissa viranhaltijatasolle, ei vain yksi poliitikko lautakunnassa.
  - Tärkeänä koetaan ajoittaista läsnäoloa kohdekunnassa. Näkee myös kunnantalon muuta väkeä ja asiakkaat kokee ettei palvelut karkaa kauas. Paikallistuntemus on hyvä säilyä viranhaltijoilla.
  - Ohjelmistot ja asianhallintajärjestelmät on hyvä olla samat koko yhteistoiminta-alueella.

Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan mahdolliset yhteiset yksiköt - Työpajan tulokset

- Jos rakennusvalvontaan muodostuu yhteistyöalueita, ne voisivat toimia pohjana myös ympäristönsuojelun organisoitumiselle.
- Yhteistyö rakennusvalvonnan kanssa olisi parempaa, jos alueet olisivat samat. Varsinkin, jos on yhteinen lautakunta.
- Alueet tulisi muodostaa kuitenkin toiminnallisesti järkeviin kokonaisuuksiin.
- Yhteiset ICT-palvelut ja –ohjelmat voisivat edistää digitalisaatiota.
- Valvontayhteistyötä mm. roskaantumissa ja ulkovarastoinnissa sekä energiasiirtymähankkeissa.
- Juridinen tuki ja osaaminen vahvistuisi mm. hallintopakkoasioissa, jotka ovat molemmissa viranomaisissa samankaltaiset.

FCG.

5. Ympäristöterveyden-huolto

Yleiskuva ympäristöterveydenhuollon organisoitumisesta Suomessa

- Ympäristöterveydenhuolto tulee lakisääteisesti järjestää vähintään 10 henkilötyövuoden yksikössä. Näitä yksiköitä on 62 kpl.
- Keskustelua käydään aika ajoin henkilötyövuosikriteerin riittävyydestä suhteessa nykyisiin tehtäviin. Nykyinen kriteeri on säädetty jo noin 20 vuotta sitten.
- 10 henkilön yksikössä 6-7 henkilötyövuotta menee jo eläinlääkinnän järjestämiseen, jolloin johtamiseen sekä elintarvike- ja terveysvalvontaan jää niukasti resursseja
- Ympäristöterveydenhuolto oli yksi maakunnille siirrettäviksi suunnitelluista tehtävistä, uudistus ei koskaan toteutunut.
- SOTE-uudistuksen yhteydessä ympäristöterveydenhuollolla oli mahdollisuus kaikkien kuntien yhteisellä päätöksellä siirtyä hyvinvointialueelle. Näin toimi vain Pohjois-Karjalan kunnat, jotka olivat jo aiemmin toteuttaneet ympäristöterveydenhuollon koko maakunnan tasolla.

Ympäristöterveydenhuolto selvitysalueella

Eläinlääkintähuolto

- Eläinlääkintähuollon tilanne on erilainen selvitysalueen eri osissa. Siilinjärven yhteistoiminta-alueella on parhaat eläinlääkinnän resurssit ja se on vetovoimainen työnantaja.
- Tervon yhteistoiminta-alueella eläinlääkäriresurssit ovat pienimmät, vaikka hoitokäyntejä on paljon. Tervon aluetta voi luonnehtia altavastaajaksi työvoimasta sekä vakituinen työvoiman että sijaisten osalta.
- Erot eläinlääkinnän kustannuksissa ja palveluissa ovat melko suuria alueiden välillä. Tervon alueella esimerkiksi palveluverkko on kattava.
- Kaikilla yhteistoiminta-alueilla palvelutyytyväisyys on korkealla tasolla.
- Alueiden välillä on huomattavia eroja pieneläinten vastaanottokäyntien määrissä virka-aikana sekä absoluuttisesti mutta etenkin suhteutettuna asukaslukuun. Tervon alueella on näitä potilaskäyntejä kaikista eniten. Osin tätä selittää, että alueella ei ole yksityistä palveluntarjontaa toisin kuin muilla alueilla.
- Keski-Savo tuottaa itse kaikkien eläinten päivystyspalvelut yhdellä päivystysalueella. Tervon alueella päivystysalueita on kaksi samoin Siilinjärven alueella.
- Yksityinen palvelun tarjoaja tuottaa pieneläinten päivystyspalvelut Kuopiolle ja Siilinjärven yhteistoiminta-alueelle. Yksityisen palvelun tuottajan on suuri osana lakisääteisten tehtävien hoitamista. Lisäksi yksityinen palvelun tarjoaja tuottaa pieneläinten takapäivystyksen Keski-Savolle.

Muu ympäristöterveydenhuolto

- Nykytilanteessa on eroja myös elintarviketurvallisuudessa ja terveydensuojelussa. Kuopiossa on selvästi vahvin yksikkö tällä osa-alueella ja tarkastajat ovat pystyneet erikostumaan ja kollegiaalista tukea on laajasti. Siilinjärven yhteistoiminta-alueella pystytään osittain muodostamaan työskentelypareja kullekin erikoisalalle.
- Keski-Savossa ja Tervon alueella tarkastajien erikoistumismahdollisuudet ovat melko rajalliset. Näillä kahdella alueella tarkastajat tekevätkin sekä terveydensuojeluun että elintarviketurvallisuuteen liittyviä tehtäviä.
- Alueiden välillä on jonkin verran eroja esimerkiksi tarkastettujen kohteiden määrässä. Pienempien yksiköiden pidemmät poissaolot näkyvät heti tarkastusprosentissa.
- Asiakkaiden palvelutyytyväisyyttä ei ollut mahdollista mitata tämän hankkeen puitteissa, mutta haastatteluaineiston perusteella ei ilmennyt mitään erityisen hälyttävää tai toistuvaa negatiivisen palautteen lähdettä.

Maatilojen ja eläinten määrä

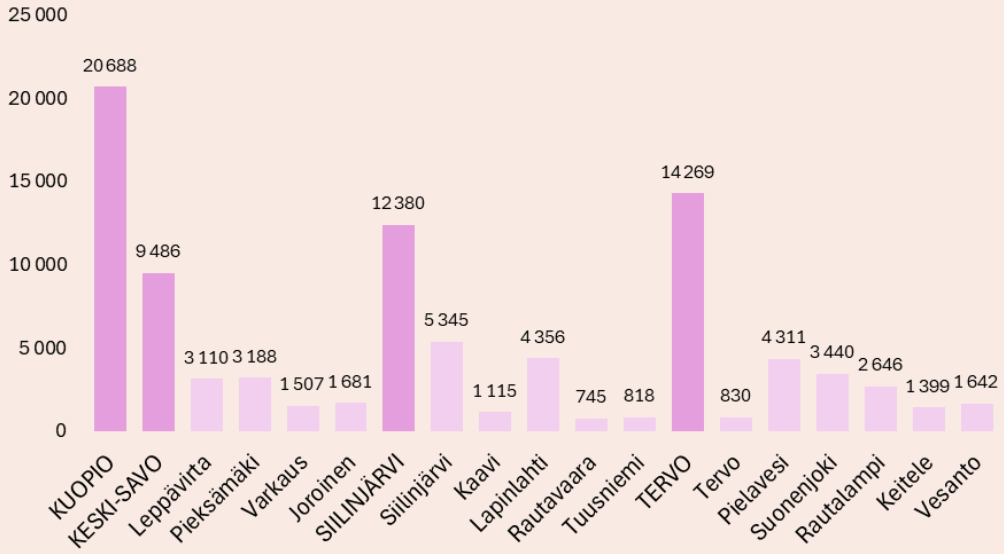
- Alueen kunnissa oli vuonna 2024 yhteensä noin 72 000 nautaa, sikaa ja lammasta.
- Nautojen osuus eläinten määrästä on 87 %.
- Vain Lapinlahdella sikoja on merkittävä määrä, lähes yhtä paljon kuin nautoja.
- Lampaiden määrä ei ole missään kunnassa suuri.
- Lisäksi alueella on arviolta tuhansia hevosia, joista ei ole kunta- tai edes maakuntatason tilastotietoja.

	Maatalous 2024								
	Maitotilat	Nautatilat	Naudat	Sikatilat	Siat	Lammas-tilat	Lampaat	Eläimet yhteensä	Osuus eläimistä
Joroinen	10	23	2 840	-	-	5	380	3 220	4 %
Kaavi	10	22	1 502	-	-	3	89	1 591	2 %
Keitele	7	17	1 004	-	-	4	274	1 278	2 %
Kuopio	132	207	25 027	-	-	13	594	25 621	35 %
Lapinlahti	60	83	8 884	3	7 519	6	198	16 601	23 %
Leppävirta	19	29	1 700	-	-	6	397	2 097	3 %
Pieksämäki	20	35	2 139	1	-	5	107	2 246	3 %
Pielavesi	31	49	5 778	1	-	6	82	5 860	8 %
Rautalampi	12	24	2 446	-	-	1	-	2 446	3 %
Rautavaara	11	13	691	-	-	2	-	691	1 %
Siilinjärvi	27	38	5 298	1	-	3	94	5 392	7 %
Suonenjoki	11	16	1 565	1	-	1	-	1 565	2 %
Tervo	..	4	1 155	-	-	2	-	1 155	2 %
Tuusniemi	7	16	1 148	-	-	1	-	1 148	2 %
Varkaus	1	4	242	-	-	1	-	242	0 %
Vesanto	10	16	1 307	-	-	2	-	1 307	2 %
Selvitysalue	368	596	62 726	7	7 519	61	2 215	72 460	100 %

Eläinlääkintähuollon käynnit

- Alueen kunnat ja yksityinen palvelun tuottaja tuottivat vuonna 2024 tässä hankkeessa tarkasteltavia eläinlääkintähuollon **käyntejä yhteensä noin 25 000**.
- Eniten käyntejä oli Kuopiossa, yli 7600 eli 30 % kaikista selvitysalueen käynneistä.
- Seuraavaksi eniten käyntejä oli Siilinjärvellä, Lapinlahdella ja Suonenjoella.
- Tervon alueen osuus oli 29 % ja Keski-Savon 17 %.
- Taulukossa luvut ovat ilman painotusta ja kuviossa painotettuna. Myöhemmin tässä raportissa esitettävässä kustannustenjakolaskelmassa suurin **painokerroin** on terveydenhuollon käynneillä 8,1. Suureläinten päivystyskäynneillä painokerroin on 4,3 ja virka-aikana 2,4. Pieneläinten päivystyskäyntien painokerroin on 3,8 ja virka-aikana 1,0.

Eläinlääkintähuolto, painotetut käynnit 2024

		Virka-aika				Päivystysaika			Kaikki	Kaikki
		Suureläimet	Pieneläimet	Terveydenhoito	Yhteensä	Suureläimet	Pieneläimet	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä
		Käynnit	Käynnit	Käynnit	Käynnit	Käynnit	Käynnit	Käynnit	Käynnit	Osuus
	Painokerroin	2,4	1,0	8,1		4,3	3,8			
Keski-Savo	Leppävirta[1]	282	869	64	1215	63	196	259	1474	6 %
	Pieksämäki[1]	290	750	74	1114	74	209	283	1397	6 %
	Varkaus[1]	59	200	13	272	24	250	274	546	2 %
	Joroinen[1]	183	442	17	642	40	124	164	806	3 %
	Yhteensä	814	2261	168	3243	201	780	981	4224	17 %
Siilinjärven alue	Siilinjärvi[1]	579	1349	38	1966	180	386	566	2532	10 %
	Kaavi[1]	108	531	8	647	20	43	63	710	3 %
	Kuopio[1 2]	1972	2482	197	4651	515	2491	3006	7657	30 %
	Lapinlahti[1]	522	1232	51	1805	212	130	342	2147	8 %
	Rautavaara[1]	70	256	18	344	18	24	42	386	2 %
	Tuusniemi[1]	86	322	2	410	36	29	65	475	2 %
	Yhteensä	3337	6172	314	9823	981	3103	4084	13907	55 %
Tervon alue	Tervo[3]	89	405	9	503	9	24	33	536	2 %
	Pielavesi[3]	614	850	125	1589	149	72	221	1810	7 %
	Suonenjoki[3]	291	1572	40	1903	57	150	207	2110	8 %
	Rautalampi[3]	366	820	56	1242	51	63	114	1356	5 %
	Keitele[3]	157	341	47	544	43	27	70	614	2 %
	Vesanto[3]	196	500	40	736	46	34	80	816	3 %
	Yhteensä	1713	4487	317	6517	355	370	725	7242	29 %
Kaikki	Yhteensä	5864	12920	799	19583	1537	4253	5790	25373	100 %

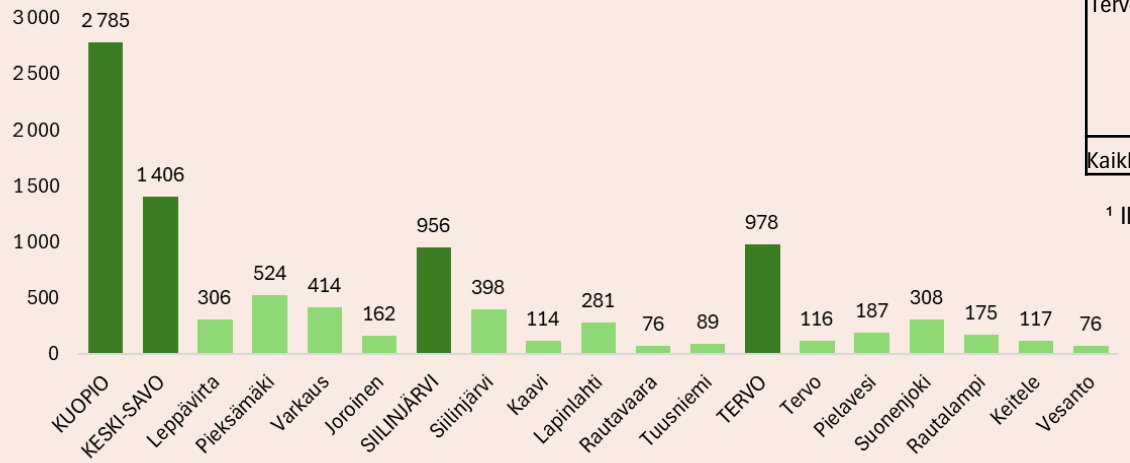
[1] Sisältää yksityisen palvelun tuottajan pieneläinten päivystyksen
[2] Sisältää Tervon alueella hoidetut Karttulan tuotantoeläimet
[3] Tervon alueen 317 terveydenhoitokäyntiä on jaettu kuntien kesken tilojen (naudat, siat ja lampaat yhteensä) määrän mukaan.

Muun ympäristöterveydenhuollon valvontakohteet

- Alueen kunnissa oli vuonna 2024 muun ympäristöterveydenhuollon **valvontakohteita** (kohdetoimintoja) **yhteensä noin 6 900**.
- Eniten valvontakohteita oli Kuopiossa, noin 3 000 eli 44 % kaikista selvitysalueen valvontakohteista.
- Keski-Savon osuus oli 24 %, Tervon alueen 17 % ja Siilinjärven alueen 15 %.

- Taulukossa luvut ovat ilman painotusta ja kuviossa painotettuna. Myöhemmin tässä raportissa esitettävässä kustannustenjako laskelmassa suurin **painokerroin** on talousveden valvontakohteilla, 2,0. Alkutuotannon painoarvo on 0,3, muiden valvontakohteiden 1,0.

Muu ympäristöterveydenhuolto, painotetut kohdetoiminnot 2024

Muu ympäristöterveydenhuolto, valvontakohteet ilman painotusta

		Alkutuotanto[1]	Muu elintarvike-valvonta	Terveyden-suojelu	Tupakkalain valvonta	Lääkelain valvonta	Talous-vesi	Yhteensä	Yhteensä, %
Kuopio		508	1179	807	334	81	116	3025	44 %
Keski-Savo	Leppävirta	149	110	109	21	7	7	403	6 %
	Pieksämäki	119	202	222	24	12	14	593	9 %
	Varkaus	28	197	149	30	14	8	426	6 %
	Joroinen	89	52	48	5	2	14	210	3 %
	Yhteensä	385	561	528	80	35	43	1632	24 %
Siilinjärven alue	Siilinjärvi	56	158	126	19	10	34	403	6 %
	Kaavi	42	33	40	4	2	11	132	2 %
	Lapinlahti	122	71	80	8	5	40	326	5 %
	Rautavaara	25	18	22	3	1	12	81	1 %
	Tuusniemi	25	26	30	3	2	10	96	1 %
	Yhteensä	270	306	298	37	20	107	1038	15 %
Tervon alue	Keitele	40	30	41	8	2	12	133	2 %
	Pielavesi	98	66	42	19	3	14	242	4 %
	Rautalampi	67	56	56	15	2	13	209	3 %
	Suonenjoki	92	113	94	39	6	14	358	5 %
	Tervo	45	29	32	10	3	14	133	2 %
	Vesanto	55	27	22	5	1	2	112	2 %
	Yhteensä	397	321	287	96	17	69	1187	17 %
Kaikki	Yhteensä	1560	2367	1920	547	153	335	6882	100 %

[1] Ilman peltoviljelyä

Kuntien osuudet väestöstä, tuotantoeläimistä ja ympäristöterveydenhuollon kustannuksista

- Kuopio osuus selvitysalueen väestöstä on 55 % ja osuus nousisi väestöennusteen mukaan noin 60 %:iin vuonna 2045. Siilinjärven osuus on 9 % ja Varkauden 8 %. Useiden kuntien osuus on prosentin tasolla.
- Kuopion osuus on suurin myös tuotantoeläimistä, noin 35 %. Myös Lapinlahden osuus on suuri, noin 23 %. Muiden kuntien osuudet jäävät alle 10 %:n.
- Kuopion osuus ympäristöterveydenhuollon kokonaiskustannuksista noin kolmasosa. Seuraavaksi suurimmat osuudet ovat Siilinjärvellä (9 %), Suonenjoella (8 %) ja Pieksämäellä (8%).

				Osuus kustannuksista		
	Osuus väestöstä		Osuus eläimistä	Eläinlääkintä	Muu ymp.th.	Yhteensä
	2025	2045	2024	2024	2024	2024
Joroinen	2 %	2 %	4 %	4 %	3 %	4 %
Kaavi	1 %	1 %	2 %	3 %	2 %	3 %
Keitele	1 %	1 %	2 %	3 %	2 %	3 %
Kuopio	55 %	60 %	35 %	34 %	35 %	34 %
Lapinlahti	4 %	3 %	23 %	6 %	5 %	6 %
Leppävirta	4 %	3 %	3 %	7 %	4 %	6 %
Pieksämäki	7 %	6 %	3 %	7 %	10 %	8 %
Pielavesi	2 %	1 %	8 %	5 %	4 %	5 %
Rautalampi	1 %	1 %	3 %	4 %	3 %	4 %
Rautavaara	1 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Siilinjärvi	9 %	9 %	7 %	9 %	11 %	9 %
Suonenjoki	3 %	2 %	2 %	9 %	6 %	8 %
Tervo	1 %	0 %	2 %	2 %	1 %	2 %
Tuusniemi	1 %	1 %	2 %	1 %	2 %	1 %
Varkaus	8 %	8 %	0 %	3 %	9 %	4 %
Vesanto	1 %	1 %	2 %	3 %	2 %	2 %
Selvitysalue	100,0 %	100,0 %	100 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö

- **Yhteensä henkilötyövuosia on noin 77.**
- Suurin yksikkö on Siilinjärvellä, yhteensä noin 30 henkilötyövuotta. Tervossa ja Keski-Savossa henkilötyövuosia on vajaat 17 ja Kuopiossa vajaat 14.
- Kunnaneläinlääkäreiden työpanos on selvitysalueella yhteensä noin 28 henkilötyövuotta. Eläintenhoitajia on 4.
- Valvontaeläinlääkärien työpanos on yhteensä 7 henkilötyövuotta.
- Muussa ympäristöterveydenhuollossa tarkastajien henkilötyövuosia on yhteensä noin 30, joista terveydensuojelussa noin 15, elintarvikevalvonnassa noin 14 ja tupakkalain valvonnassa noin yksi.
- Johdon ja toimistohenkilökunnan osuus on yhteensä noin 8 henkilöstötyövuotta.

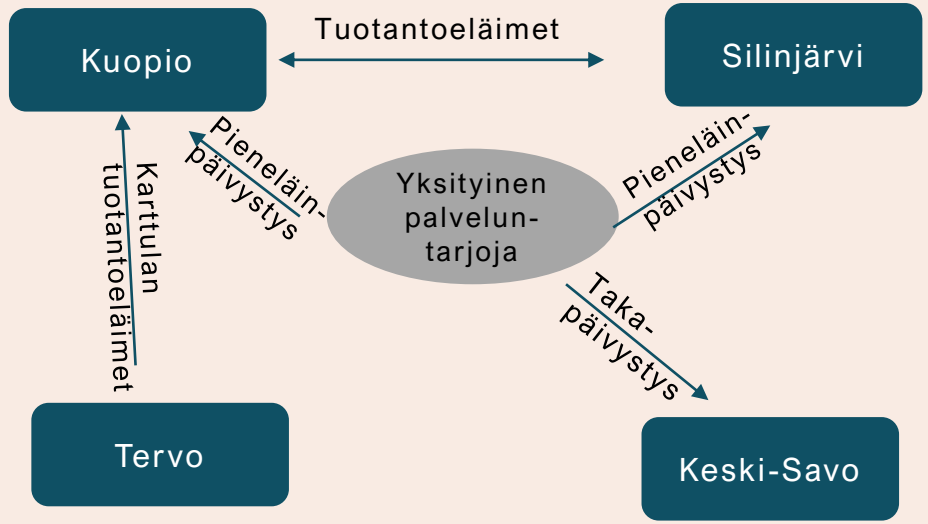
Ympäristöterveydenhuollon henkilötyövuodet 2024

	Eläinlääkintähuolto ja valvontaeläinlääkärit				Muu ympäristöterveydenhuolto				Toimisto ja johto		Kaikki
	Kunnan eläinlääkärit	Eläinten hoitajat	Valvonta-eläinlääkärit	Yhteensä	Terveyden suojelu	Elintarvike-valvonta	Tupakkalain valvonta	Yhteensä	Toimisto	Johto	Yhteensä
Keski-Savo	5,10	0,00	2,00	**7,10**	3,60	3,60	0,40	**7,60**	0,80	1,00	**16,50**
Kuopio	0,00	0,00	0,00	**0,00**	5,30	5,80	0,50	**11,60**	1,00	1,00	**13,60**
Siilinjärvi	13,60	3,00	4,00	**20,60**	4,00	2,30	0,20	**6,50**	1,00	1,60	**29,70**
Tervo	9,00	1,00	1,00	**11,00**	1,90	1,90	0,25	**4,05**	0,80	1,00	**16,85**
Yhteensä	**27,70**	**4,00**	**7,00**	**38,70**	**14,80**	**13,60**	**1,35**	**29,75**	**3,60**	**4,60**	**76,65**

Yhteistyörakenteet ympäristöterveydenhuollossa

- Ympäristöterveydenhuollon alueet ovat jo nykyisellään monella tapaa kytkeytyneet toisiinsa ja niiden välillä vallitsee keskinäisriippuvuuksia toiminnallisella tasolla.
- Kaikki yhteistoiminta-alueet, yksityinen palvelun tuottaja ja alueen pienemmät klinikat kilpailevat samasta työvoimasta.
- Siilinjärven yhteistoiminta-alueen vetovoima työnantaja ja toiminnan korkea laatu perustuu osin siihen, että se hoitaa kaikki Kuopion tuotantoeläimet.
- Kuopio ja Siilinjärven alue ovat täysin riippuvaisia tällä hetkellä yksityisestä pieneläinpäivystyksestä. Myös Keski-Savo joutuu osin nojautumaan yksityiseen palveluun.
- Tervon yhteistoiminta-alue ei ole kytkeytynyt yksityiseen palvelun tuottajaan. Tervon alueella vallitsee kuitenkin suurinta tyytymättömyyttä nykyiseen yhteistoimintasopimukseen. Yhdenkin kunnan irtaantuminen alueesta aiheuttaisi alueen purkaantumisen ja Valtioneuvosto liittäisi alueen kunnat muihin yhteistoiminta-alueisiin.
- Nykyiseen toimintamalliin liittyy useampi periaatteellinen kysymys. Kuopio ei pysty Suomen tuotantoeläinvaltaisimpana kaupunkina vaikuttamaan esimerkiksi palvelutasoon ja palvelun hinnoitteluun.

- Yksityisen palvelun tuottajan rooli vaikuttaa ylikorostuneelta lakisääteisen tehtävän hoidon osana. Sillä on käytännössä monopoliasema, johon se pystyy tukeutumaan hinnoittelussaan. Myös asiakkailta perittävät maksut ovat kasvaneet ja kiireellisissä hoitotapauksissa hintataso voi rajoittaa hoidon saamista.
- Alueella ei vallitse tosiasiallista kilpailuasetelmaa yksityisten palveluntarjoajien kesken ja palvelun tuottajan vaihtamiseen liittyy myös riskejä. Jos toimintaa jatketaan nykyisellä rakenteella, ei ole nähtävissä, miten alueen kunnat pystyisivät esimerkiksi neuvottelemaan parempia sopimuksia yksityisen palvelun tarjoajan kanssa.

Tervon yhteistoiminta-alue

- Tervon yhteistoiminta-alue on aloittanut toimintansa 1.1.2012. Siihen kuuluvat Tervo, Suonenjoki, Rautalampi, Vesanto, Pielavesi sekä Keitele.
- Alueen asukasluku on noin 18 500. Vuoteen 2045 mennessä asukasluku tulee ennusteen mukaan laskemaan yli 4 000:lla eli 24 prosenttia. Yhteistoiminta-alue on selvitysalueen alueista asukasluvultaan pienin.
- Alue on pientalovaltainen. Omakotitaloja ja rivitaloja on yhteensä noin 9000 kpl. Lisäksi alueella on noin 5 800 kesämökkiä. Kesämökkien osuus suhteessa pientalokantaan on noin 64 %. Tervossa ja Rautalammella osuus on erityisen suuri.
- Alueella on yhteensä noin 200 nauta- ja maitotilaa. Nautoja on yhteensä noin 13 300 ja alueen osuus koko selvitysalueen tuotantoeläimistä on vajaa 20 %.
- Alueella ympäristöterveydenhuollon kustannukset asukasta kohti ovat korkeammat kuin muilla selvityksen alueilla, noin 83 euroa. Kustannusten jakaminen toteutuu asukasvun mukaan. Ympäristöterveydenhuollon kustannukset olivat vuonna 2024 noin 1,55 miljoonaa euroa, josta eläinlääkinnän osuus oli noin 1,23 miljoonaa euroa, eli noin 80 %.
- Alueelta hoidetaan myös Karttulan tuotantoeläimet. Alueella hoidetaan itse pieneläinten kiireellinen päivystys kahdella päivystysalueella. Pieneläimiä päivystetään myös virka-aikana. Eläinlääkinnän toimipisteitä on viisi. Palvelutyytyväisyys eläintenhoidossa on korkea ja tärkein syy klinikan valinnalle on klinikan läheisyys.
- Kunnaneläinlääkäreiden työpanos on alueella 9 htv. Lisäksi eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kohdistuu yhteensä yksi htv.
- Muun ympäristöterveydenhuollon henkilöstömäärä on 4 tarkastajaa. Yhteensä henkilötyövuosia on noin 17, johon sisältyvät johto ja toimistohenkilökunta.

Eläinlääkärikäyntejä alueella oli vuonna 2024 yhteensä 7242, mikä on noin 28 prosenttia koko selvitysalueen eläinlääkärikäynneistä:

- Sairaskäynnit virka-aikana: 1713
- Terveydenhuoltokäynnit: 317
- Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana: 4487
- Sairaskäynnit päivystys: 355
- Pieneläimet päivystys: 370

Kaikista selvitysalueen päivystyskäyneistä noin 12,5 prosenttia tapahtui Tervon alueella. Kaikista koko selvitysalueen virka-aikana toteutuneista pieneläinkäynneistä 35 prosenttia tapahtui Tervon alueella

Terveys, tupakka–, lääke- ja elintarvikevalvonnan kohteita alueella oli vuonna 2024:

- Terveysvalvonnan kohteita: 287
- Elintarvikevalvonnan kohteita (ilman peltoviljelyä): 321
- Tupakkavalvonnan kohteita: 96
- Lääkelain mukaisia kohteita: 17

Tervon yhteistoiminta-alueella sijaitsee noin 17 prosenttia kaikista selvitysalueen yllä mainituista valvontakohteista

Keski-Savo

- Keski-Savon ympäristötoimi aloitti toimintansa 1.1.2009. Siihen kuuluvat Leppävirta (vastuukunta), Joroisten kunta, Pieksämäen kaupunki ja Varkauden kaupunki. Lisäksi yksikkö tuottaa Heinäveden kunnalle ympäristösuojelun palvelut.
- Alueen asukasluku on noin 50 000. Vuoteen 2045 mennessä asukasluku tulee ennusteen (MDI 2025) mukaan laskemaan noin 10 000:lla eli jopa 20 %.
- Alue on pientalovaltainen. Omakotitaloja ja rivitaloja on yhteensä noin 16 800 kpl. Lisäksi alueella on noin 8 600 kesämökkiä. Kesämökkien osuus suhteessa pientalokantaan on noin 50 %.
- Alueella on yhteensä noin 140 maito- ja nautatilaa. Nautoja on yhteensä noin 6 900, ja alueen osuus selvitysalueen tuotantoeläimistä on 11 %.
- Koko ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset alueella olivat vuonna 2024 noin 1 450 000 euroa, josta eläinlääkinnän nettokustannukset olivat noin 980 000 euroa eli 68 %.
- Alueen ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset asukasta kohti olivat matalammat kuin Siilinjärven ja Tervon alueella. Asukasta kohden nettokustannus oli noin 29 euroa vuonna 2024.
- Alueella hoidetaan pieneläinten kiireellinen päivystys yhdellä päivystysalueella. Pieneläimiä päivystetään myös virka-aikana. Eläinlääkinnän toimipisteitä alueella on kolme. Palvelutyytyväisyys eläintenhoidossa on korkea ja tärkein syy klinikan valinnalle on klinikan läheisyys.
- Eläinlääkäripalveluihin kohdistuva toteutunut työpanos on noin 5 htv. Lisäksi eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kohdistuu yhteensä noin 2 htv.
- Muun ympäristöterveydenhuollon henkilötyövuodet olivat vuonna 2025 7,5. Yhteensä henkilötyövuosia on noin 16 johon sisältyvät johto ja toimistohenkilökunta.

Eläinlääkärikäyntejä alueella oli vuonna 2024 yhteensä 4 224:

- Sairaskäynnit virka-aikana: 814
- Terveydenhuoltokäynnit: 168
- Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana: 2261
- Sairaskäynnit päivystys: 201
- Pieneläimet päivystys: 780

Selvitysalueen päivystyskäyneistä 17 prosenttia tapahtui Keski-Savon alueella. Selvitysalueen virka-aikana toteutuneista pieneläinkäynneistä myös 17 prosenttia tapahtui Keski-Savossa.

Terveys, tupakka-, lääke ja elintarvikevalvonnan kohteita alueella oli vuonna 2024:

- Terveysvalvonnan kohteita: 528
- Elintarvikevalvonnan kohteita (ilman peltoviljelyä): 561
- Tupakkavalvonnan kohteita: 80
- Lääkelain mukaisia kohteita: 35
- Talousvesi: 43

Keski-Savon alueella sijaitsee 24 prosenttia kaikista selvitysalueen yllä mainituista valvontakohteista.

Kuopio

- Kuopion kaupunki vastaa ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävistä omana kokonaisuutenaan.
- Kuopion asukasluku on noin 126 600. Kuopion väestökehitys on viime vuosina ollut positiivista ja väestöennusteen mukaan väestö kasvaisi edelleen.
- Kaupungin rakennuskanta koostuu sekä pientalo- että kerrostalorakentamisesta. Omakoti- ja rivitaloja on yhteensä noin 21 200 kpl, ja kerrostaloja noin 2 000 kpl. Kuopion alueella on lisäksi noin 10 400 kesämökkiä.
- Kaupungin alueella on yhteensä noin 340 maito- ja nautatilaa. Nautoja on yhteensä noin 25 000 kpl, ja Kuopion alueen nautamäärän osuus koko selvitysalueen tuotantoeläimistä on noin 40 %.
- Kuopio ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset ovat asukasta kohti laskettuna matalammat kuin muissa selvitysalueen kunnissa, noin 18 euroa. Koko ympäristöterveydenhuollon kustannukset olivat vuonna 2024 noin 2 270 000 euroa, josta eläinlääkinnän kustannukset olivat noin 1 620 000 euroa, eli noin 71 % kaikista ympäristöterveydenhuollon kustannuksista.
- Eläinlääkäripalvelut ostetaan Siilinjärven ja Tervon alueelta sekä pieneläinpäivystys yksityiseltä palvelun tuottajalta.
- Ympäristöterveydenhuollon tarkastajien henkilöstötyövuodet olivat vuonna 2025 noin 12. Yhteensä henkilötyövuosia oli noin 14, johon sisältyvät johto ja toimistohenkilökunta.

Terveys, tupakka– ja elintarvikevalvonnan kohteita alueella oli vuonna 2024**:**

- Terveysvalvonnan kohteita: 807
- Elintarvikevalvonnan kohteita (ilman peltoviljelyä): 1179
- Tupakkavalvonnan kohteita: 335
- Lääkelain mukaisia kohteita: 81
- Talousvesi: 116

Kuopiossa sijaitsee noin 44 % prosenttia selvitysalueen yllämainituista valvontakohteista.

Siilinjärvi

- Siilinjärven alueen vastuuorganisaationa toimii Siilinjärven kunta. Alueeseen kuuluvat Kaavi, Lapinlahti, Rautavaara, Siilinjärvi ja Tuusniemi.
- Siilinjärven alueen asukasluku on noin 36 600. Vuoteen 2045 mennessä asukasluku tulee ennusteen (MDI 2025) mukaan laskemaan noin 5 000:lla eli 14%.
- Rakennuskanta on pientalovaltainen. Omakotitaloja ja rivitaloja on alueella yhteensä noin 17 300 kpl, ja kerrostaloja noin 1 100 kpl. Alueella on lisäksi noin 12 500 kesämökkiä. Kesämökkien osuus suhteessa pientalokantaan on 72 %.
- Alueella on yhteensä noin 290 maito- ja nautatilaa. Nautoja on yhteensä noin 17 500 kpl, ja osuus koko selvitysalueen tuotantoeläimistä on noin 28 %.
- Koko ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset olivat vuonna 2024 noin 1 470 000 euroa, josta eläinlääkintä noin 1050 00 euroa, eli 71 %.
- Alueen ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset asukasta kohti ovat korkeammat kuin Keski-Savossa ja Kuopiossa, mutta matalammat kuin Tervon alueella. Asukasta kohden nettokustannus oli noin 40 euroa.
- Alueella hoidetaan pieneläinten kiireellinen päivystys kahdella päivystysalueella. Pieneläimiä päivystetään myös virka-aikana. Mitattu palvelutyytyväisyys eläintenhoidossa on korkea ja tärkein syy klinikan valinnalle on klinikan läheisyys.
- Siilinjärven yhteistoiminta-alueella kunnan eläinlääkäreiden työpanos oli vuonna 2024 vajaat 14 htv ja eläinten hoitajien 3 htv. Lisäksi eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kohdistui yhteensä 4 htv.
- Muun ympäristöterveydenhuollon tarkastajien henkilötyövuodet olivat vuonna 2025 noin 6.
- Yhteensä henkilötyövuosia oli noin 30, johon sisältyvät johto ja toimistohenkilökunta.

Eläinlääkärikäyntejä alueella oli vuonna 2024 yhteensä 13 907, mikä on 55 prosenttia koko selvitysalueen eläinlääkärikäynneistä.

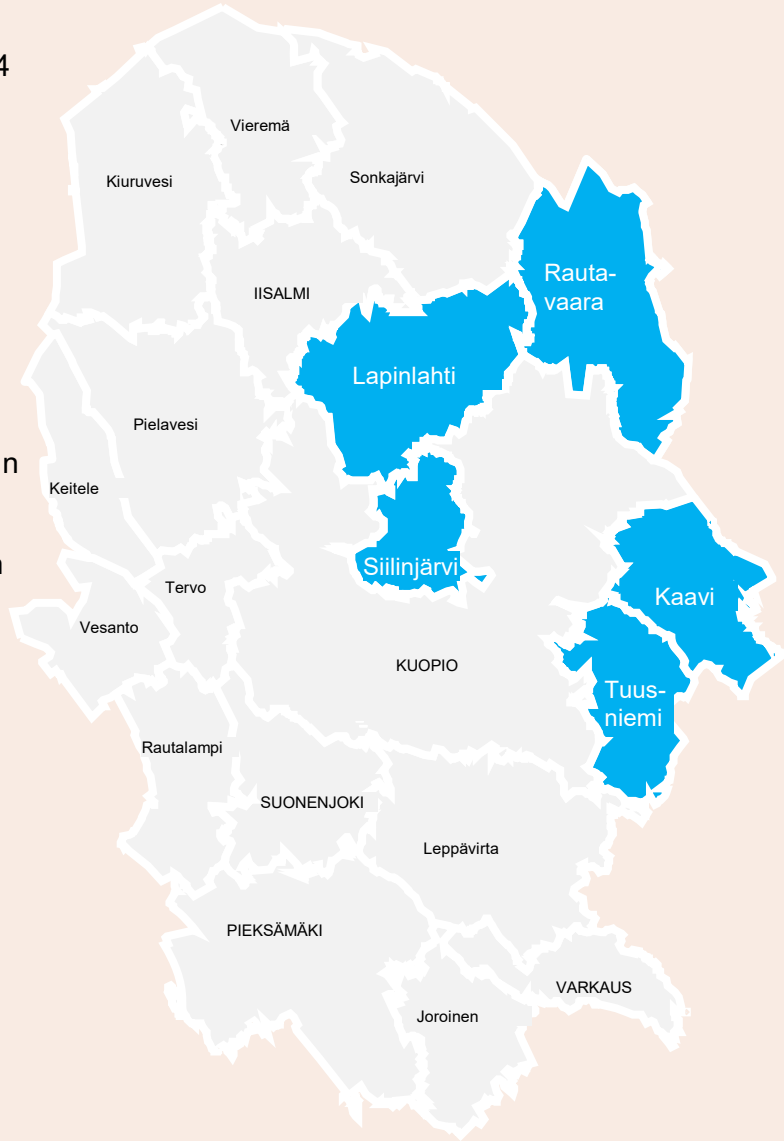
- Sairaskäynnit virka-aikana: 3337
- Terveydenhuoltokäynnit: 314
- Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana: 6172
- Sairaskäynnit päivystys: 981
- Pieneläimet päivystys: 3103

Kaikista selvitysalueen päivystyskäyneistä noin 71 % tapahtui Siilinjärven alueella. Kaikista selvitysalueen virka-aikana toteutuneista pieneläinkäynneistä 48 % tapahtui Siilinjärven alueella.

Terveys, tupakka– ja elintarvikevalvonnan kohteita alueella oli vuonna 2024:

- Terveysvalvonnan kohteita: 298
- Elintarvikevalvonnan kohteita (ilman peltoviljelyä): 306
- Tupakkavalvonnan kohteita: 37
- Lääkelain mukaisia kohteita: 20
- Talousvesi: 107

Alueella sijaitsee noin 15 prosenttia kaikista selvitysalueen yllä mainituista valvontakohteista.

Eläinlääkintähuollon työvoiman saatavuus

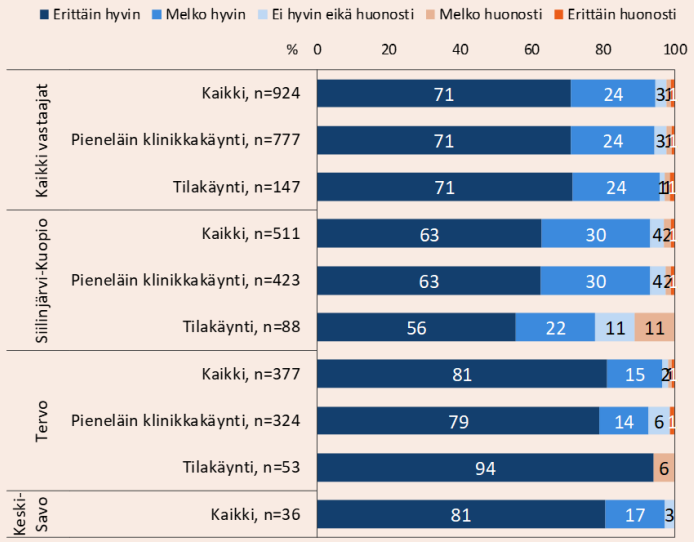
- Kyselyn ja työpajan tulosten perusteella eläinlääkintähuollon osalta keskeisimmiksi haasteiksi nousee työnantajaimagon heikentyminen sekä työvoiman saatavuus, jos toimintaa jatketaan nykyisillä rakenteilla.
- Kilpailu eläinlääkäreistä on kovaa koko maassa ja parhaat yksiköt pystyvät houkuttelemaan uutta työvoimaa koko maasta. Toisaalta kun kyse on pienestä ammattiryhmästä niin pelko oman työantajaimagon menettämisestä on varsin relevantti.
- Kilpailu on kovaa myös sijaisista ja vielä opintojaan suorittavista kandeista.
- Saadakseen ja pitääkseen eläinlääkärit, on lähes pakko mahdollistaa melko laajakin osa-aikatyö, mikä osaltaan lisää työvoiman kokonaistarvetta.
- Myös palkkoja ja korvauksia on jouduttu nostamaan ja esimerkiksi avustavaa henkilökuntaa on lisätty ja pyritty keventämään päivystyksiä.
- Toisinaan erityisesti valvontaeläinlääkäreiden virkoja voi olla todella hankala saada täytetyksi.

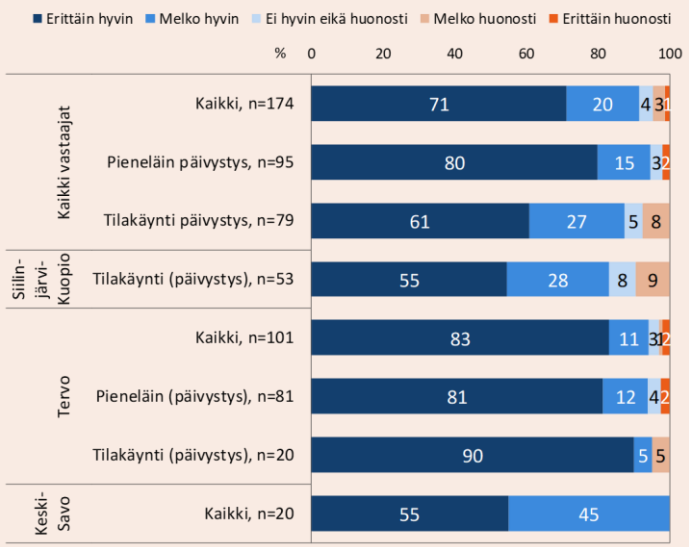
Eläinlääkintähuollon asiakaskyselyt

- Selvityksen yhteydessä toteutettiin eläinlääkintähuollon asiakaskyselyt Siilinjärven-Kuopion alue, Keski-Savon ja Tarvon alueilla.
- Vastauksia tuli seuraavasti
  - Siilinjärven-Kuopion alue 624
  - Keski-Savo 59 (vastauksia vähän!)
  - Tervon alue 526
- Erittäin hyvän yleisarvion **klinikka** tai **tilakäynneistä** antoi 71 % kaikista vastanneista.
  - Siilinjärven-Kuopion alueella erittäin hyvän yleisarvion antoi 63 %, Keski-Savossa 81 % ja Tervon alueella antoi 81 %.
- Erittäin hyvän yleisarvion **päivystyskäynneistä** antoi myös 71 % kaikista vastanneista.
  - Siilinjärven-Kuopion alueella erittäin hyvän yleisarvion antoi 55 %, Keski-Savossa 55 % ja Tervon alueella antoi 83 %.

Yleisarvionne klinikka/tilakäynnistä

Yleisarvionne päivystyskäynnistä

- **Avoimissa vastauksissa** selvästi yleisin kehittämistoive liittyy ajanvaraukseen. Nykyinen puhelinajanvaraus koetaan hankalaksi erityisesti työssäkäyville, koska soittoajat ovat lyhyitä ja takaisinsoittoihin liittyy epävarmuutta.
- Asiakkaat toivovat mm. sähköistä ajanvarausta
- Useissa vastauksissa kritisoitiin tiedon hajanaisuutta ja vaikeasti löydettäviä yhteystietoja. Asiakkaat kokevat epäselväksi mm. kuka päivystää
- Toiveina olivat selkeät ja ajantasaiset verkkosivut
- Monet asiakkaat kokivat, että eläinlääkärit joutuvat hoitamaan liian monta tehtävää yksin. Eläintenhoitajien lisääminen nähtiin tärkeänä.
- Vastaanottotilat koettiin monin paikoin liian pieniksi ja stressaaviksi, esim. eläimet joutuvat kohtaamaan liian lähekkäin.
- Aineistossa korostui erittäin vahvasti henkilökunnan empaattisuuden ja ammattitaidon merkitys. Monet asiakkaat kiittivät nimeltä eläinlääkäreitä. Samaan aikaan osa asiakkaista koki palvelun laadun vaihtelevan liikaa.
- Moni vastaaja pelkää lähipalveluiden heikkenemistä tai poistumista kokonaan. Asiakkaat arvostavat erityisesti sitä, että eläinlääkäripalvelut löytyvät läheltä eikä aina tarvitse matkustaa pitkien matkojen päähän.
- Useissa vastauksissa nousi esiin tarve nykyaikaisemmille tutkimusvälineille:
  - röntgen
  - ultraääni
  - laboratoriopalvelut
  - pieneläinkirurgia

Yhteinen yksikkö eläinlääkintähuollossa – Hyödyt ja riskit - Työpajan tulokset

FCG

Yhteisen yksikön hyödyt ja mahdollisuudet

- Asiakkaan maksama hinta voi olla matalampi ainakin perushoidoissa, koska kunnallinen palvelu on usein yksityistä halvempaa.
- Valvontaeläinlääkärien vahvempi kollegiaalinen tuki.
- Valvontaeläinlääkärille avustavaa henkilökuntaa (toimistosihteeri)
- Hygieenikkoeläinlääkäri voisi toimia ainakin suuremmalla alueella, voi tuoda säästöjä tai resurssien uudelleenohjaamista.
- Reuna-alueiden palveluiden järkeistäminen (esim. Maaninka/Pielavesi)
- Häiriöherkkyyden väheneminen joillakin alueilla.
- Sijaisuuksia voidaan jakaa suuremmalle alueelle.
- Dokumentaation päällekkäisyyksien vähentyminen alueiden kesken.
- Voidaan palkata lisää henkilökuntaa ja lisätä palveluja tulojen ja säästöjen lisääntyessä kun toiminta on vakiintunut.
- Rekrytointien yhteydessä voidaan vaihtaa mahdollisesti toimipistettä ja valita joustavasti työn sisältö.
- Kunnan maine voi olla parempi kuin yksityisen palvelutuottajan.
- Vähemmän esihenkilöitä, mutta oltava aluevastaava lähiesihenkilö
- Kuntarajojen hälventyminen töissä

Riskit ja niiden välttäminen

- Laajempaan alueeseen siirtyminen ei toisi tavoiteltuja hyötyjä.
  - Ratkaisu: Hyvät toimintatavat on tunnistettava, muutosvastarinta huomioitava.
- Suostuvatko eläinlääkärit siirtymään Kuopion alaisuuteen?
  - Ratkaisu: Eläinlääkäreiden näkemykset otetaan huomioon. Muutokset yhteistoiminnan alkuvaiheessa pidetään vähäisinä.
- Voiko kunnallinen suunniteltava pieneläinklinikka toimia uuden eläinlääkintähuoltolain puitteissa? Tulevaisuudessa pitäisi palveluvalikoimaa supistaa.
  - Ratkaisu: Kunta päättää täydentävien palvelujen tarjoamisesta ja hinnoittelusta.
- Hoidon taso päivystyksessä, mennäänkö lain mukaan minimillä?
  - Ratkaisu: Jos hoidetaan minimi, jatkohoitoon esim. Helsinkiin.
  - Ratkaisu: Voiko päivystyksestä neuvotella yksityisen kanssa?
- Eläinlääkärin talousriskit pieneläinpäivystyksessä.
  - Ratkaisu: mennään kokonaispalkkaukseen ja kunta laskuttaa potilaat, palkaksi takuupalkka ja provisio.
  - Ratkaisu: Rahoitus esim. potilasohjelman kautta
- Pieneläinpäivystyksessä ei voida enää mennä vanhalla mallilla.
  - Ratkaisu: Tarvitaan avustaja pääsääntöisesti kaikkeen tekemiseen.
- Isomman yksikön henkilöt jäävät etäisiksi, myös esihenkilö etäinen
  - Ratkaisu: Tiimipäivät, sen jälkeen teams
- Omien etujen heikentyminen, kun tulee uudet yksiköt mukaan.
  - Ratkaisu: otetaan parhaimman yksikön käytännöt vallitseviksi.

Yhteinen yksikkö eläinlääkintähuollossa – Toimintatavat - Työpajan tulokset

FCG

Toimintatapojen yhtenäistäminen eläinlääkintähuollossa

- Puhelinajat
  - Nyt: Kaikki vastaavat omiin puhelimiin aamuisin, sitten voi ohjata päivystäjälle halutessaan.
  - Nyt: Aamun puhelinaika ja yksi vastaa, sen jälkeen kaikki vastaavat.
  - Yhteisessä yksikössä: Kaikilla voisi olla samat puhelinajat aamulla. Sen jälkeen ohjaus päivystykseen.
- Päivystys
  - Nyt: Saman illan päivystäjä päivystää myös päiväaikaiset akuutit, ei tälle ajalle ajanvarauksia. Päivystyskorvaus maksetaan koko ajalle.
  - Nyt: Akuutit hoidetaan vastaanottokohtaisesti, päivystys alkaa klo 15 ja korvaukset maksetaan vain tältä ajalta.
  - Nyt: Sekapäivystys, eriytetty päivystys, lisäpäivystyksistä toisella alueella 3x ja toisella alueella suuret korvaukset
  - Nyt: Viikonloppujen jakaminen poikkeaa
  - Yhteisessä yksikössä: Testataan mikä toimivin malli.
- Klinikkamaksut
  - Nyt: erilaiset
  - Yhteisessä yksikössä: päätetään tasot yhdessä: eri hinta vai sama joka paikassa?
- Eläinlääkärien hinnoittelut
  - Nyt: erilaiset
  - Yhteisessä yksikössä: Tehdään yhteinen hinnasto, joka tarjoaa yhteisesti sovitun ehdotushinnan. Eläinlääkäri voi muokata hintaa taksakortin rajoissa.
- Muita yhtenäistettäviä ja huomioitavia asioita
  - Päivystystiheys, yhteispäivystyksen tilat.
  - Subventiot
  - Työnjako vastaanottokohtaisesti (sisäisesti) sovittu nyt, esim. pieneläimet yhdelle ja loput toisille.

Parhaat toimintatavat kaikkien käyttöön

- Yhteiset kokoukset (kel, vel, hoitajat) - ajatuksen vaihtaminen -sopiminen
- Vaatii resursseja sekä halua ja mahdollisuuksia kehittää toimintaa.
- Kokeiltava joitain kuukausia ja sitten päätettävä otetaanko käyttöön.
- Hyviin toimintatapoihin tulee sitoutua.
  - Esihenkilötason tulee sitoutua ja mahdollistaa kehittäminen.
  - Olisiko tarvetta ja mahdollisuutta suunnittelijalle?

Päivystyksen organisointi

- Keskitetty pieneläinpäivystys koetaan ehdottoman tarpeelliseksi. Kaksi eläinlääkäriä vähintään ja 2-3 hoitajaa. Tekniset palvelut ja siivous tukena.
- Vähintään neljä suureläinpäivystäjää koko alueella.
- Voidaan harkita iso-/pieneläinpäivystyksen eriyttämistä myös Tervossa ja Keski-Savossa, jos on paikka mihin lähettää lemmikit. Halutessaan päivystää pieneläimiä, se olisi mahdollista, päivystystä periaatteessa jatketaan kuten tähänkin asti.
- Avustajia tarvitaan useimmille vastaanotoille, kiertävä.
- Vapaat tulisi pystyä pitämään

Palveluverkko

- Kunnat haluavat pitää kiinni omista palveluista, mutta pienemmillä vastaanotoilla olisi palvelua vain x päivää viikossa.
- Ehkä eläinlääkäriambulanssi, jolla tarjotaan palvelua syrjemmille alueille.
- Osaamis- ja kiinnostuskartoitus eläinlääkäreille. Kenellä on osaamista mihinkin ja kuka olisi valmis liikkumaan minnekin?
- Tiettyjen palveluiden keskittäminen, esim. hammashoidot tai terveydenhoitokäynnit. Palvelun laatu voisi parantua ja toisaalta myös työn mielekkyys.

Yhteinen yksikkö muussa ympäristöterveydenhuollossa – Hyödyt ja riskit - Työpajan tulokset

Yhteisen yksikön hyödyt ja mahdollisuudet

- Valvonnan vaikuttavuus ja tehokkuus paranee, kun voidaan keskittyä johonkin osa-alueeseen isommalla alueella
- Valvonnan tasapuolisuus ja yhtäläiset vaatimukset toimijoille
- Erikoistuminen mahdollistuu, esim. RTA, BTSF –koulutukset. Tähän on laajasti halukkuutta
- Varautuminen ja häiriötilanteiden hallinta paranee
- Tiimiytyminen mahdollistuu
- Kollegiaalinen tuki
- Työn kuormittavuuden hallinta ja sen arvioiminen
- Perehdyttäminen mahdollista parityönä
- Sijaistaminen helpottuu
- Tarvitaan vain yksi valvontasuunnitelma
- Työtapojen kehittäminen, mm. asiakirjatarkastukset
- Nykyiset pienet yksikötkin pääsisivät mukaan projekteihin
- Hallinnan tunne työn suhteen parantaa laaja-alaisesti elämänlaatua
- Tiedottaminen asiakkaille tehostuu (blogit, tiedotteet, somekanavat, mahdollisuus järjestää toimijoille koulutusta isommalla alueella)

Riskit ja niiden välttäminen

- Isommassa organisaatiossa ryhmäytyminen, kun useita eri toimipisteitä
  - Ratkaisu: tiimit kokoontuvat säännöllisesti, myös koko yhteisön yhteiset palaverit
- Liiallinen erilläänolo, mitä isompi alue, sitä haastavampi tulla yhteisiin livetapaamisiin.
  - Ratkaisu: riittävän tiheä toimipisteverkosto
- Palkat ja palkkaerot
  - Ratkaisu: Yhtenäistäminen
- Yhteydenpito kaikkiin 16 kuntaan ja yhteistyötahoihin siellä
  - Ratkaisu: mietittävä rakenteet yhteistyölle
  - Ratkaisu: Yhteistyöpalaverit sidosryhmien kanssa säännöllisesti ja organisoidusti. Tälle pitää järjestää aikaa.
  - Uusien yhteistyömallien kehittäminen
- Matkat ja paikallistuntemuksen katoaminen
  - Ratkaisu: Toimipisteverkon säilyttäminen jossain laajuudessa
  - Ratkaisu: Kuntien etätyöpisteiden kehittäminen
  - Kilometrikorvausjärjestelmän kehittäminen
- Mikään ei lopulta muutu
  - Ratkaisu: Tehdään oikeasti muutos
- Toimintatapojen yhteensovittaminen vie aikaa
  - Ratkaisu: Tarvitaan yhteistä keskustelua ja aikaa sopeutumiselle
  - Ratkaisu: Laatutyö kiinteästi mukaan alusta asti ja siellä sovitaan yhteiset toimintatavat

Yhteinen yksikkö muussa ympäristöterveydenhuollossa – Organisointi - Työpajan tulokset

Toiminnan organisointi

- Toimipisteverkosto
  - Maantieteellinen järkiperäistäminen tehtävissä ja valvonta-alueissa.
  - Riittävä paikallistuntemus tarvitaan ja toimijoiden helpompi ottaa yhteyttä tuttuun työntekijään.
- Tiimirakenne on tarpeellinen

Huomioitavat asiat

- Ei liikaa siiloja, mielekkäät, monipuoliset työnkuvat, työnkierto, mahdollisuus oman yksikön sisällä vaihdella työtehtäviä
- Etätyömahdollisuus/hybridi säilytettävä
- Palkkojen ja työaikojen yhtenäistäminen
- Yhteistyötä 16 kunnan kanssa: rakennusvalvonta, koulut, ympäristönsuojelu
- Yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa
- Työntekijöiden kohtaamiset varmistettava, esim. kerran kuussa
- Esihenkilön on oltava helposti tavoitettava ja lähestyttävä. Esihenkilön substanssiosaaminen tärkeää.
- Mahdollisuus valvoa muuallakin kuin oman asuinkunnan alueella. Yhteydenpito kaikkiin kuntiin järjestettävä.
- Paikallistuntemusta ei saa menettää
- Tapaamiset sovittavissa erikseen, tapaamisia esim. kunnantalolle
- Maksut samansuuruisia kaikille

Erikoistuminen

- Elintarvikekuljetukset
- Erillinen suunnittelija (varautuminen ja projektit, suunnitelmat, laatujärjestelmän ylläpito)
- Hautaamiset
- Ihonkäsittelypaikat
- Kontaktimateriaalivalvonta
- Lausuntojen antaminen
- Liikkuvat elintarvikehuoneistot
- Laitosvalvonta
- Meluasiat
- Pakkausmerkinnät
- Ravintolisät
- Ruokamyrkytysten hoitaminen
- Siivottomuustapaukset
- Sisäilma
- Tupakka- ja nikotiinituotteiden maahantuonti
- Tupakointikiellot
- Uuselintarvikkeet
- **Liiallinen erikoistuminen voi olla haaste, kaukana olevissa kohteissa usein monen valvontalajin mukaista. Mennäänkö eri aikaan tai isolla porukalla?**

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen yksikkö

- Ympäristöterveydenhuollon kehittämisessä ei löytynyt muita rakenteellisia kehittämisvaihtoehtoja kuin koko selvitysalueen laajuinen yhteinen yksikkö. Hankkeessa ei ole tunnistettu mahdollisuuksia yhdistellä vain osittain nykyisiä ympäristöterveydenhuollon toimijoita, kun tarkoituksena on parantaa tilannetta kaikkien selvityskuntien osalta. Mikään taho ei ole myöskään esittänyt vaihtoehtoista mallia.
- Yhteisen yksikön vaihtoehtona on lähinnä jatkaa nykyisellä rakenteella ja pyrkiä saavuttamaan parempia sopimuksia yksityisten palveluntuottajien kanssa sekä kehittää muita sopimusmenettelyitä kuntien kesken ja päivittää yhteistyösopimusten sisältöä.
- Yhteinen yksikkö ei ole saavuttanut täysin yksimielistä kannatusta ja siitä hyötyisi osa kunnista enemmän kuin toiset. Siilinjärven alueella hyödyt eläinlääkinnän osalta jäisivät suhteellisen pieniksi, mutta muussa ympäristöterveydenhuollossa osaaminen kasvaisi. Keski-Savo ja Tervon alue hyötyisivät laajasti yhteisestä yksiköstä, koska se korjaisi yksiköiden pienuudesta johtuvia ongelmia. Kuopiolle yhteinen yksikkö antaisi mahdollisuuden vaikuttaa omaan palvelutuotantoon ja katkaisisi riippuvuuden yksityisistä palveluntarjoajista.
- Yleisesti yhteisen yksikön hyödyt on tunnistettu. Haasteet liittyvät pitkälti uuden yksikön toiminnan järjestämiseen ja siihen, miten paljon se muuttaisi toiminnan nykyistä luonnetta. Terveysvalvonnan ja elintarviketurvallisuuden osalta yhteistyö nähdään pääosin vain positiivisena, niiden osalta ei ole tunnistettu selkeitä suuria uhkia tai riskejä liittyen suurempaan yksikköön.

Keskeiset lähtökohdat yhteiselle yksiköllle

- Kuopioon perustetaan kunnallinen pieneläinklinikka.
- Koko alueella päivystysalueet optimoidaan vastaamaan tarpeita ja resursseja.
- Tarkoituksenmukaista voisi olla jättää sekapäivystys myös Tervon ja Keski-Savon alueille. Tervon alueella voisi kuitenkin samalla tarjoutua mahdollisuus siirtyä yhteen päivystysalueeseen.

Yhteisen yksikön toiminta

- Tarkoituksena on pitää vaikutukset käytännön työhön maltillisina. Päivystysalueita ei lähtökohtaisesti ryhdyttäisi muuttamaan. Ajan myötä voitaisiin kuitenkin optimoida päivystysalueita huomioiden muuttuvat tarpeet ja toimintaympäristön muuttuminen
- Yhteinen yksikkö parantaisi selvästi kykyä vastata **kriisitilanteiseen** koko alueella huomattavasti nykyistä paremmin.
- Esitetty yhteistyömalli mahdollistaisi **omat esimiehet** eläinlääkinnälle ja muulle ympäristöterveydenhuollolle.
- Esitetyssä mallissa ei ole tarkoituksena vähentää nykyistä henkilöstöä.
    - **eläinlääkäreitä** pitäisi palkata lisää
    - **eläintenhoitajille** olisi myös lisätarvetta, mikäli pieneläinklinikka perustettaisiin.
    - kaikkia nykyisiä ympäristöterveydenhuollon **johtajien** virkoja ei tarvittaisi.
- Yksi mallin keskeinen hyödyistä olisi se, että alueen sisäinen kilpailu eläinlääkäreistä loppuisi. Tämä vähentäisi työpanosta, joka nykyisellään kuluu rekrytointeihin ja sijaisten etsimiseen. Johdon työpanosta vapautuisi siten toiminnan kehittämiseen ja vastaaviin tehtäviin.
- Kokonaisuutena malli vaikuttaisi noin 70:een ympäristöterveydenhuollon ammattilaiseen.

Tavoiteltavat hyödyt

- Yhteistyön odotetaan tuovan toiminnalle varmuutta – nykyisen palvelutyytyväisyyden takaaminen kaikissa tilanteissa.
- Mahdollisuus allokoida resursseja paremmin tarpeen mukaan alueella.
- Mahdollisuus yhtenäistää käytäntöjä, pelisääntöjä ja toimintamalleja.
- Mahdollisuus erikoistumiseen ja kouluttautumiseen, mahdollisuus jakaa työtehtäviä joustavammin ”sisältöjen” mukaan. Esim. sisäilma-asiat.
- Kollegiaalisen tuen ja neuvonnan saaminen.
- Palveluiden tasalaatuisuuden ja katkottomuuden varmistaminen.
- Osaamisen siirtäminen uusille työntekijöille suunnitelmallisesti.
- Mahdollisesti hankintojen ja tukipalvelujen keskittäminen kustannustehokkaasti.
- Viranomaistoiminnan riippumattomuuden vahvistaminen.
- Paremmat mahdollisuudet kehittämistoimintaan.
- Suunnitelmallinen rekrytointi ja henkilöstösuunnittelua

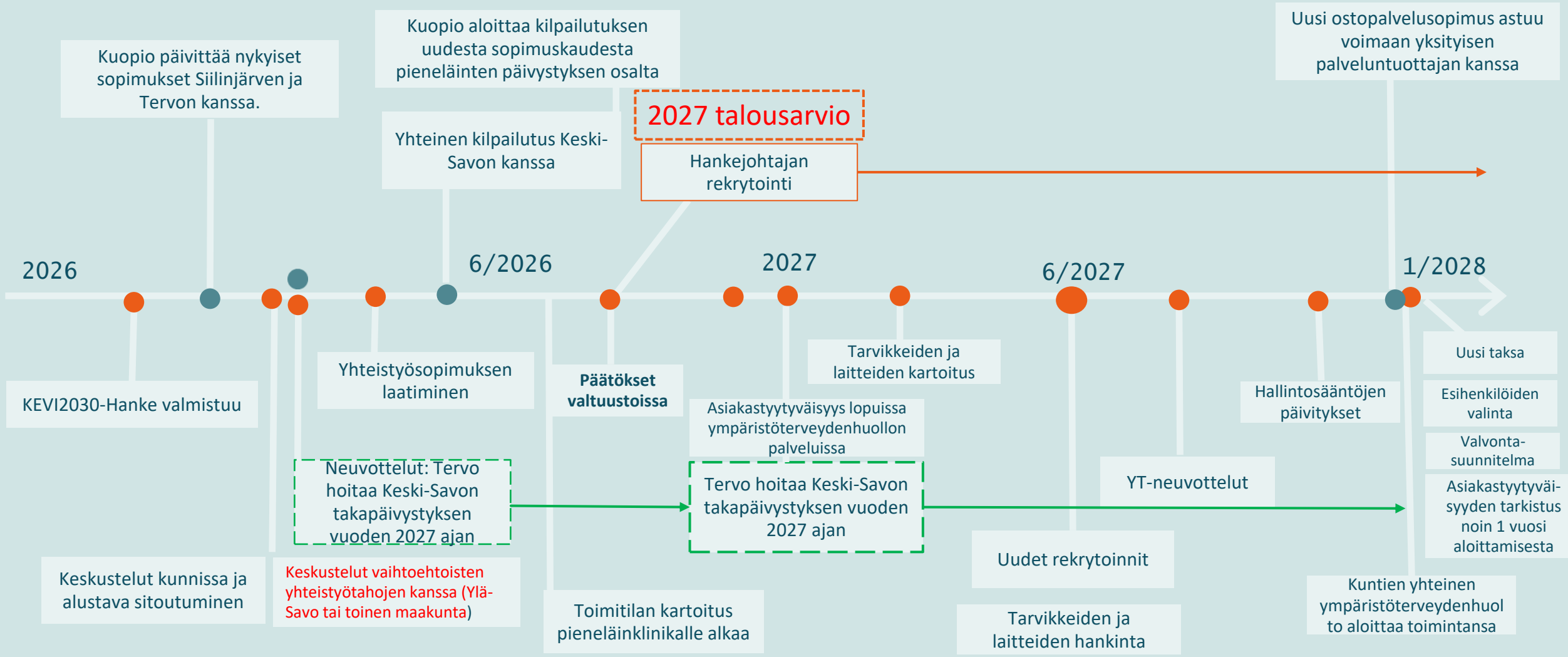
Yhteisen yksikön taloudelliset lähtökohdat

- Uuden henkilöstön palkkakulut ovat suurin eläinlääkinnän menoerä. Noin 0,55 miljoonalla saataisiin 5 uutta eläinlääkäriä sekä 5-6 hoitajaa. Tämä on edellytys päivystyksen toteuttamiselle, lisäksi päivystystä varten osa nykyisistä eläinlääkäreistä siirtyisi Kuopion klinikalle.
- Toiseksi suurin menoerä on uuden klinikan käyttökustannukset, arviolta noin 250 000 euroa vuodessa. Todellisuudessa ero voi olla 50 000 euroa suuntaansa. Kuopion alueella on vain rajallisesti tarkoitukseen sopivia tiloja tarjolla.
- Klinikan tarvikkeiden ja laitteiden investoinneiksi on arvioitu noin 200 000 euroa, jolla saadaan peruspäivystykseen sopivat tarvikkeet ja laitteet. Poistot ovat siten noin 20 000 euroa vuodessa.
- Palkkojen harmonisoinnin vaikutus on vähäinen eläinlääkinnän puolella, koska peruspalkat ovat lähellä toisiaan.
- Suurimmat säästöt, noin miljoona euroa muodostuu pieneläinten päivystyksen ostopalvelun lopettamisesta.
- Kuopion klinikan tuloiksi on arvioitu alkuvaiheessa noin 200 000 euroa ja tulojen arvioidaan kasvavan tästä vielä noin 100 000 euroa 2-3 vuoden sisällä.
- Kuopion ympärivuorokautinen klinikka mahdollistaa Tervon yhteistoiminta-alueella siirtymisen yhteen päivystysalueeseen, jonka myötä säästöjä muodostuu noin 100 000.

- Kuntaosuuksien laskennassa on käytetty parhaita mahdollisia yhteismitallisia tietoja. Yhteistoiminta-alueiden kirjauksissa on eroja lähtötilanteessa ja kaikilta alueilta ei ollut saatavilla samoja tietoja samalla tarkkuustasolla.
- Tervon yhteistoiminta-alueella ei ole ollut tarvetta vastaavaan tilastointiin, kuin muilla alueilla, koska laskutus on perustunut ihmisten lukumäärään.
- Eläinlääkinnän osuuksien laskennassa on hyödynnetty nykyisiä Siilinjärven yhteistoiminta-alueen painokertoimia. Ne eroavat hieman vastaavista kertoimista Keski-Savossa.
- Elintarvikevalvonnan kohteista on poistettu peltoviljelmät, koska ne vääristävät kokonaisuutta kaikkien alueiden osalta, niitä on lukumääräisesti huomattavan paljon, mutta ne eivät työllistä juurikaan terveysvalvontaa. Lisäksi alkutuotannon tarkastuskohteille on annettu pienempi painokerroin
- Talousvesilaitosvalvonnan painokerroin on 2.

Ympäristöterveydenhuollon vaiheistus

Ostopalveluun perustuva malli

Vaihe 1. Tiepohjan sisäistämien, keskustelu kunnissa ja alustavat sitoumukset

Vaihe 2. Päätösten tekeminen ja toimeenpanon aloitus

Vaihe 3. Toimeenpano ja valmistelevat tehtävät

Vaihe 4. Yhteistyön alkuun liittyvät toimenpiteet

Ympäristöterveydenhuollon yhteistyösopimus

Sovittavat asiat	Ehdotus	Sopimustilanne
Vastuukunta	Kuopio	Lähes selkeä. Periaatteessa myös jokin muu kunta, jolla on riittävät toimintaedellytykset voisi toimia vastuukunta.
Luottamuselinrakenne	Yhteislautakunta	Selkeä
Kuntien edustus luottamuselimessä	Useampi vaihtoehto (esitetty tarkemmin seuraavalla dialla)	Mahdollisesti haastava. Edellyttää kuntien keskustelun ja päätökset aiheesta.
Puheenjohtajuus luottamuselimessä	Vastuukunta toimii puheenjohtajana. Kiertävä (varapuheenjohtaja) 1 vuoden välein kuntien kokojärjestyksessä pienimmästä suurimpaan.	Melko selkeä, edellyttää päätöksen
Johtamisrakenne	Muutama variaatio	Täsmentyy uudessa organisaatiossa. Ei voida määritellä yhteistyösopimuksessa
Kustannusjako	Eläinlääkinnässä suoriteperusteisuus, lopussa ympäristöterveydenhuollossa asukasluku 70 % ja valvontakohteet 30 % + perusosuus	Lähinnä sovittava perusosuudesta. Toiminnassa siirrytään aikanaan suoriteperusteisuuteen nykyistä laajemmin ja tästä on kirjaus jo yhteistyösopimuksessa.
Aikataulu yhteistyön aloittamiselle	Lähtökohtana on, että kunnat sitoutuvat toiminnan aloittamiseen vuoden 2028 alusta. Osa voi kuitenkin tulla mukaan 1.1.2030.	Voi tuottaa ennakoimattomia haasteita, jos keskeiset kunnat eivät pysty sitoutumaan vuoteen 2028.
Yhteistyön aloittamista helpottavat toimenpiteet	Esitetty omalla dialla.	Jokseenkin selkeä, jos ehdotukseen ei tule lisää asiakohtia. Kirjattava yhteistyösopimuksen liitteeksi. Osin sitova ensimmäisen 3 vuoden ajan
Tiedonvälitys kuntiin	Kirjataan sopimukseen muiden raportointivelvoitteiden yhteyteen vuosittaiset yhteistyö/seurantakokoukset jokaisen jäsenkunnan kanssa.	Selkeä

Ympäristöterveydenhuollon yhteistyösopimus

- Jotta yhteistyösopimuksen luonnos saadaan kuntiin nähtäväksi kesällä tai viimeistää alkusyksystä 2026, on jo kevään 2026 aikana sovittava ja ratkaistava keskeisimmät asiakohdat liittyen yhteistyöhön.

- **Luottamuselimen kokoonpanosta** tulee useassa variaatiossa tarpeettoman suuri, olettaen, että jäsenkuntia on 16. Kuntien suuri määrä rajaa pois mahdollisuuden, jossa jokaisesta kunnasta olisi yksi edustaja.
- Kokoonpanossa tulee huomioida väestö, tarkastuskohteet sekä tuotantoeläinten määrä. Kokoonpano ei saa kasvaa liian suureksi ja lukumäärän tulisi olla mielellään pariton, koska puheenjohtajuus on aina vastuukunnalla
- Kokoonpano pysyisi maltillisena ja vastaisi muita alueellisia lautakuntia:
  - Kuopio (4),
  - Keski-Savo (2),
  - Siilinjärvi (1)
  - Lapinlahti (1)
  - Sisä-Savo (2)
  - Kaavi, Tuusniemi, Rautavaara (Siilinjärven alue pois lukien Siilinjärvi ja Lapinlahti) (1).
- Näin ollen lautakunnan jäseniä olisi 11. Ne kunnat, joilla edustus olisi kiertävä, käytännön toteutus voisi mukailla esimerkiksi nykyisen jätelautakunnan toimintamallia.
- Johtamisrakenteessa **eläinlääkäreille ja terveysvalvonnalle- ja elintarviketurvallisuudelle saadaan omat esimiehet**, joiden koulutus ja tausta vastaa työtekijöiden tehtäviä.

- Kustannusjaoksi esitetään **eläinlääkintähuollossa suoriteperusteisuutta** selvityksessä hyödynnetyillä painokertoimilla. **Terveydensuojelun jakoperuste olisi asukasluku 20/30 % ja valvontakohteet 70/80 %** selvityksessä hyödynnetyillä painokertoimilla.
- Päätettäväksi jää, onko kunnilta perittävä perusosuus 10 000, 15 000 vain 20 000 euroa.
- Esitetty kustannusjako on voimassa vain siirtymäajan. Kolmen vuoden päästä lisätään suoriteperusteisuuden painoarvoa koko ympäristöterveydenhuollossa ja kaikki painokertoimet tarkastetaan. Tällöin myös **perusosuuden suuruus tulee uudelleenarvioitavaksi.**

- Yhteistoiminnan aloittaminen ei edellytä kaikkien 16 kunnan yhteneviä päätöksiä. Lähtökohtana ja esityksenä on, että yhteistoiminta aloitetaan **1.1.2028**. Osa kunnista voisi liittyä mukaan 1.1.2030.

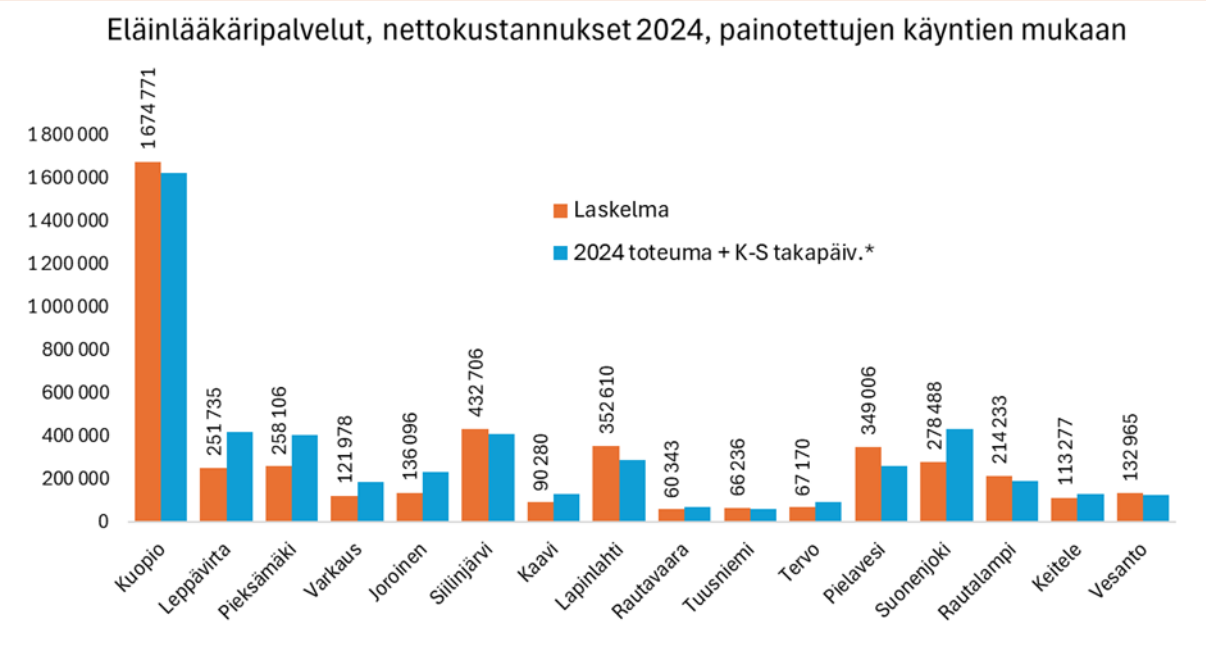
Siirtymävaihe - uuden organisaation ensimmäiset kolme-neljä vuotta

Asia	Kohderyhmä	Peruste/Päämäärä	Muuta/Tarkennus/aikataulu
Irtisanomissuoja	Kaikki ympäristö-terveydenhuollon viranhaltijat	Alentaa kynnystä yhteistyön aloittamiseen	Ei ole esitetty henkilöstövähennyksiä. Irtisanomissuoja 3 vuotta yhteistyön aloittamisesta.
Eläinlääkinnän palveluverkon (toimipisteet) turvaaminen.	Eläinlääkinnän toimipisteet, eläinlääkärit ja asiakkaat	Pääsääntöisesti nykyiset eläinlääkinnän toimipisteet jatkavat toimintaansa, **ellei jokin kunta erityisesti ilmoita olevansa valmis luopumaan toimipisteestään**. Myös siinä tapauksessa, että toimipiste ei ole käyttötarkoituksen mukaisessa kunnossa, siinä ei jatketa toimintaa. Tällaisessa tapauksessa kunta voi omalla kustannuksella osoittaa toisen tilan tai korjata nykyistä toimipistettä.	Kaikkien toimipisteiden kunto kartoitetaan ennen yhteistoiminnan aloittamista ja selvitetään tarkemmin, miten toimipisteiden kulut jaetaan kuntien kesken.
Päivystysalueiden jättäminen ennalleen	Eläinlääkärit ja asiakkaat	**Nykyiset päivystysalueet (Keski-Savo ja Tervon alue) jatkavat toimintaansa sekapäivystyksenä. Siilinjärvellä jatkaa suureläinpäivystys,** ellei toisin sovita selkeässä yhteisymmärryksessä kaikkien toimijoiden kesken. Tervon päivystysalueita voidaan laajentaa, jos tästä syntyy riittävän yksimielinen päätös.	Kolmen vuoden aikana selvitetään ja päivitetään päivystysalueet tiestön kunnon, tilojen määrän sekä tilojen toiminnan laatu ja eläinten määrät huomioiden sekä eläinlääkärien sijainnin ja tehtävänkuvien perusteella.
Kustannusjako	Kunnat	Toiminta aloitetaan hankkeessa esitetyillä kustannusjaoilla, joista kunnat ovat tehneet lopullisen valinnan/päätöksen.	Väkilukuun, eläinlääkinnän suoritteisiin ja valvontakohteisiin liittyvät maksuperusteet tarkastetaan vuosittain. Kolmannen vuoden alussa kasvatetaan myös terveydensuojelussa ja elintarviketurvallisuudessa suoriteperusteisuutta ja samalla arvioitavaksi tulee perusosuuden suuruus sekä asukasluvun painoarvo.
Työpisteet	Kaikki ympäristö-terveydenhuollon viranhaltijat	Viranhaltijat pysyvät pääosin nykyisissä toimipisteissään. Varmistetaan, että yhteydet kuntiin pysyvät ennallaan.	Selvityksessä ei ole esitetty henkilöstön siirtoja nykyisistä toimipisteistään.
Työnkuvat	Kaikki ympäristö-terveydenhuollon viranhaltijat	Lähtökohtaisesti perustyönkuvat ja vastuut pysyvät ennallaan. Näin ei menetetä paikallistuntemusta. **Eläinlääkäreiden kiinnostus toimia eri tehtävissä ja eri alueilla kartoitetaan ennen toiminnan käynnistämistä.**	Työnkuvia ja vastuita kehitetään yhteistyössä henkilöstön kanssa esimerkiksi erikoistumisessa. Tämä on jokaisen organisaation normaalia toimintaa, joten työnkuvia ei ”lukita” tietyksi määräajaksi.

Eläinlääkäripalvelujen kustannusten jako Alustava laskelma vuoden 2024 tasolla

FCG.

- Selvitysalueen lähtötason yhteenlasketut nettokustannukset muodostuvat laskelmassa vuoden 2024 toteumasta, johon on lisätty Keski-Savon alueelle 250 000 € takapäivystyksen kustannusten nousua vuonna 2025. Nämä kustannukset on jaettu Keski-Savon kunnille takapäivystyksen käyntien perusteella.
- Kun on laskettu, mitkä olisivat yhteisen toiminnan kustannukset kunnittain, lähtötason yhteenlasketuista eläinlääkäripalvelujen nettokustannuksista on vähennetty arvioidut yhteystyön tuomat säästöt, 445 000 €. Jäljelle jääneet nettokustannukset, 4 600 000 €, on jaettu kuntien kesken **painotettujen käyntien perusteella**. Painokertoimet ovat:
  - Tuotantoeläimet, virka-aika 2,5
  - Tuotantoeläimet, päivystys 4,3
  - Terveydenhoitokäynnit, virka-aika 8,1
  - Pieneläimet, virka-aika 1
  - Pieneläimet, päivystys 3,8
- Eläinlääkintäpalvelujen nettokustannusten muutoksen vaihteluväli olisi näillä lähtötiedoilla tässä laskelmassa -51 % (Joroinen) +33 % (Pielavesi).

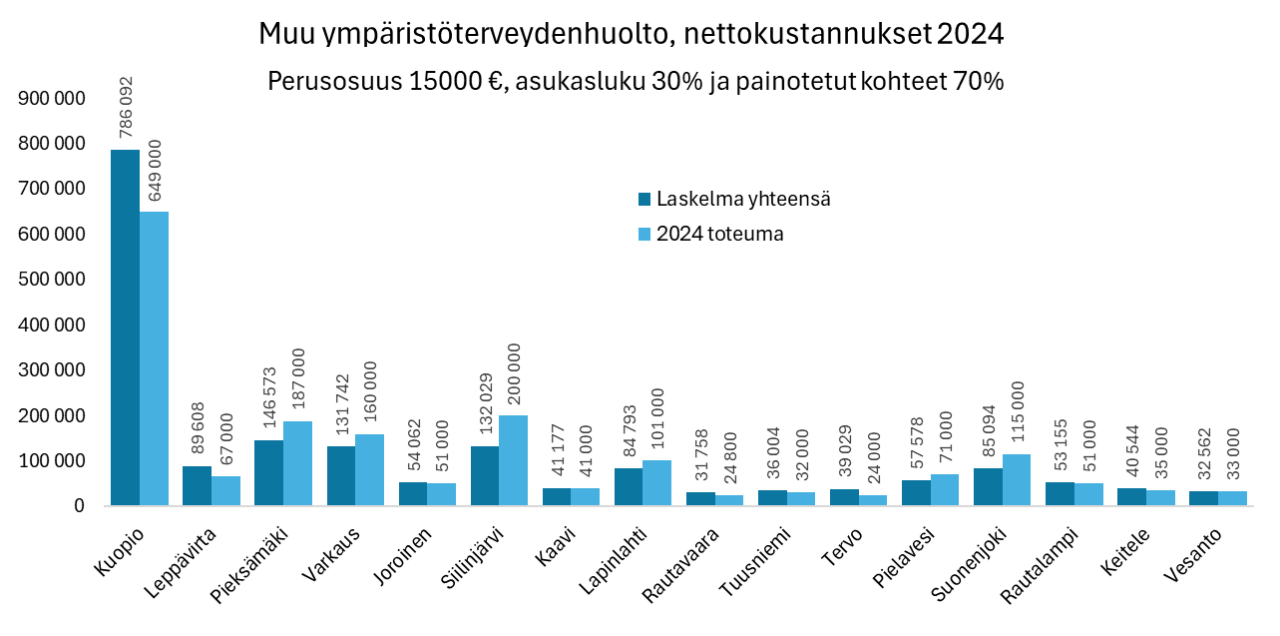
Eläinlääkäripalvelut, nettokustannukset 2024, painotettujen käyntien mukaan

	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaara	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjoki	Rautalampi	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
Tuotantoeläimet, virka-aika	399 102 €	57 072 €	58 691 €	11 941 €	37 036 €	117 181 €	21 858 €	105 645 €	14 167 €	17 405 €	18 012 €	124 264 €	58 894 €	74 154 €	31 673 €	39 667 €	1 186 761 €
Tuotantoeläimet, päivystys	179 272 €	21 930 €	25 759 €	8 354 €	13 924 €	62 658 €	6 962 €	73 797 €	6 266 €	12 532 €	3 133 €	51 832 €	19 842 €	17 753 €	14 968 €	16 013 €	534 997 €
Terveydenhoitokäynnit	129 178 €	41 966 €	48 524 €	8 524 €	11 147 €	24 918 €	5 246 €	33 442 €	11 803 €	1 311 €	5 855 €	81 975 €	26 349 €	36 596 €	30 741 €	26 349 €	523 924 €
Pieneläimet, virka-aika	200 927 €	70 349 €	60 715 €	16 191 €	35 782 €	109 207 €	42 986 €	99 735 €	20 724 €	26 067 €	32 786 €	68 786 €	127 259 €	66 350 €	27 589 €	40 477 €	1 045 930 €
Pieneläimet, päivystys	766 292 €	60 417 €	64 417 €	76 968 €	38 207 €	118 743 €	13 228 €	39 991 €	7 383 €	8 921 €	7 383 €	22 149 €	46 144 €	19 380 €	8 306 €	10 459 €	1 308 387 €
Laskelma	**1 674 771 €**	**251 735 €**	**258 106 €**	**121 978 €**	**136 096 €**	**432 706 €**	**90 280 €**	**352 610 €**	**60 343 €**	**66 236 €**	**67 170 €**	**349 006 €**	**278 488 €**	**214 233 €**	**113 277 €**	**132 965 €**	**4 600 000 €**
2024 toteuma + K-S takapäiv.*	1 622 000 €	417 948 €	404 704 €	183 746 €	230 603 €	409 000 €	132 000 €	287 000 €	68 000 €	61 000 €	91 000 €	262 000 €	433 000 €	189 000 €	131 000 €	123 000 €	5 045 000 €
Erotus	52 771 €	-166 213 €	-146 597 €	-61 768 €	-94 506 €	23 706 €	-41 720 €	65 610 €	-7 657 €	5 236 €	-23 830 €	87 006 €	-154 512 €	25 233 €	-17 723 €	9 965 €	-445 000 €
Erotus %	3 %	-50 %	-43 %	-48 %	-51 %	6 %	-32 %	23 %	-11 %	9 %	-26 %	33 %	-36 %	13 %	-14 %	8 %	-9 %

Muun ympäristöterveydenhuollon kustannusten jako Alustava laskelma vuoden 2024 tasolla

- Kuntakohtainen ”perusosuus” on tässä laskelmassa 15 000 €. Jäljelle jäävien kustannusten jaossa asukasluvun painoarvo on 30 % ja valvontakohteiden määrän 70 %. Valvontakohteissa mukana elintarvike, terveydensuojelu, tupakka, lääkelaki ja talousvesi.

- Muun ympäristöterveydenhuollon nettokustannusten muutoksen vaihteluväli olisi näillä lähtötiedoilla tässä laskelmassa -34 % (Siilinjärvi) +63 % (Tervo).

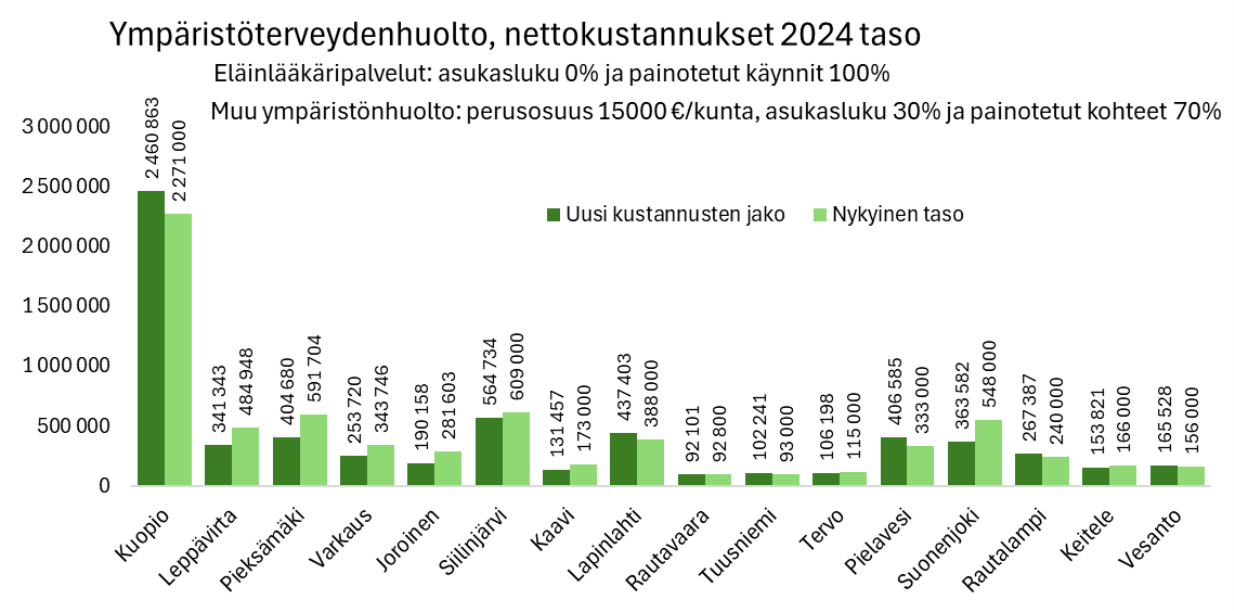

	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaar	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjok	Rautalamp	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
Perusosuus	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	240 000
Asukasluvun mukaan	261 188	18 646	35 703	40 881	9 461	44 206	5 381	18 425	2 937	4 803	2 885	8 272	13 784	6 100	4 126	3 741	480 540
Valvontakohteiden mukaan	509 903	55 962	95 870	75 861	29 601	72 822	20 796	51 367	13 821	16 201	21 144	34 306	56 310	32 054	21 418	13 821	1 121 260
Laskelma yhteensä	**786 092**	**89 608**	**146 573**	**131 742**	**54 062**	**132 029**	**41 177**	**84 793**	**31 758**	**36 004**	**39 029**	**57 578**	**85 094**	**53 155**	**40 544**	**32 562**	**1 841 800**
2024 toteuma	649 000	67 000	187 000	160 000	51 000	200 000	41 000	101 000	24 800	32 000	24 000	71 000	115 000	51 000	35 000	33 000	1 841 800
Erotus	137 092	22 608	-40 427	-28 258	3 062	-67 971	177	-16 207	6 958	4 004	15 029	-13 422	-29 906	2 155	5 544	-438	0
Erotus %	21 %	34 %	-22 %	-18 %	6 %	-34 %	0 %	-16 %	28 %	13 %	63 %	-19 %	-26 %	4 %	16 %	-1 %	0 %

Ympäristöterveydenhuollon kustannusten jako Alustava laskelma vuoden 2024 tasolla

FCG.

- Tässä on laskettu **eläinlääkäripalvelujen ja muun ympäristöterveydenhuollon** jaettavat kustannukset yhteen.
- Laskelmassa **eläinlääkäripalvelujen** kustannukset* on jaettu painotettujen käyntien mukaan. Arvioitu kustannussäästö on 445 000 €.
- **Muussa ympäristöterveydenhuollossa** perusosuus on 15 000 €/kunta, asukasluvun painoarvo on 30 % ja valvontakohteiden 70%.
- Koko ympäristöterveydenhuollon nettokustannusten muutoksen vaihteluväli olisi tässä laskelmassa -34 % (Suonenjoki) +22 % (Pielavesi).
- Yhteisessä yksikössä kustannusten jako perustuisi siirtymäkauden jälkeen suoritteisiin (käynnit ja valvontakohteet). Suoritteet laskettaisiin tuotteistuksen perusteella.
- Seuraavalla sivulla on yhteenveto kustannusjaon perusteista.

Ymp.th. yhteensä	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaara	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjoki	Rautalampi	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
Uusi kustannusten jako	**2 460 863**	**341 343**	**404 680**	**253 720**	**190 158**	**564 734**	**131 457**	**437 403**	**92 101**	**102 241**	**106 198**	**406 585**	**363 582**	**267 387**	**153 821**	**165 528**	**6 441 800**
Nykyinen taso	2 271 000	484 948	591 704	343 746	281 603	609 000	173 000	388 000	92 800	93 000	115 000	333 000	548 000	240 000	166 000	156 000	6 886 800
Muutos	189 863	-143 605	-187 024	-90 026	-91 444	-44 266	-41 543	49 403	-699	9 241	-8 802	73 585	-184 418	27 387	-12 179	9 528	-445 000
Muutos %	8 %	-30 %	-32 %	-26 %	-32 %	-7 %	-24 %	13 %	-1 %	10 %	-8 %	22 %	-34 %	11 %	-7 %	6 %	-6 %

*Vuoden 2024 toteuma, johon eläinlääkäripalveluissa on lisätty Keski-Savon alueelle 250 000 € takapäivystyksen kustannusten nousua 2025. Nämä kustannukset on jaettu Keski-Savon kunnille takapäivystyksen käyntien perusteella.

Ympäristöterveydenhuollon kustannustenjako Alustava laskelma vuoden 2024 tasolla -koonti

FCG.

Ympäristöterveydenhuolto, nettokustannukset 2024 taso

Eläinlääkäripalvelut: asukasluku 0% ja painotetut käynnit 100%

Muu ympäristönhuolto: perusosuus 15000 €/kunta, asukasluku 30% ja painotetut kohteet 70%

Eläinlääkintä	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaara	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjoki	Rautalampi	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
2024 kustannukset	1 622 000	330 000	342 000	130 000	185 000	409 000	132 000	287 000	68 000	61 000	91 000	262 000	433 000	189 000	131 000	123 000	4 795 000
+Keski-Savon päiv.		87 948	62 704	53 746	45 603												250 000
Nykyiset yhteensä	**1 622 000**	**417 948**	**404 704**	**183 746**	**230 603**	**409 000**	**132 000**	**287 000**	**68 000**	**61 000**	**91 000**	**262 000**	**433 000**	**189 000**	**131 000**	**123 000**	**5 045 000**
Säästöt																	**-445 000**
Uusi kustannusten jako[1]	**Asukasluku 0% ja painotetut käynnit 100%**																
Asukasluvun mukaan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Painotettujen käyntien mukaan	1 674 771	251 735	258 106	121 978	136 096	432 706	90 280	352 610	60 343	66 236	67 170	349 006	278 488	214 233	113 277	132 965	4 600 000
Yhteensä	**1 674 771**	**251 735**	**258 106**	**121 978**	**136 096**	**432 706**	**90 280**	**352 610**	**60 343**	**66 236**	**67 170**	**349 006**	**278 488**	**214 233**	**113 277**	**132 965**	**4 600 000**
Muutos	52 771	-166 213	-146 597	-61 768	-94 506	23 706	-41 720	65 610	-7 657	5 236	-23 830	87 006	-154 512	25 233	-17 723	9 965	-445 000
Muutos %	3 %	-40 %	-36 %	-34 %	-41 %	6 %	-32 %	23 %	-11 %	9 %	-26 %	33 %	-36 %	13 %	-14 %	8 %	-9 %

Muu ymp.th.	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaara	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjoki	Rautalampi	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
2024 kustannukset	649 000	67 000	187 000	160 000	51 000	200 000	41 000	101 000	24 800	32 000	24 000	71 000	115 000	51 000	35 000	33 000	1 841 800
Uusi kustannusten jako	**Perusosuus 15000 €/kunta, asukasluku 30% ja painotetut kohteet 70%**																
Perusosuus	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	240 000
Asukasluvun mukaan	261 188	18 646	35 703	40 881	9 461	44 206	5 381	18 425	2 937	4 803	2 885	8 272	13 784	6 100	4 126	3 741	480 540
Kohdetoimintojen mukaan[2]	509 903	55 962	95 870	75 861	29 601	72 822	20 796	51 367	13 821	16 201	21 144	34 306	56 310	32 054	21 418	13 821	1 121 260
Yhteensä	786 092	89 608	146 573	131 742	54 062	132 029	41 177	84 793	31 758	36 004	39 029	57 578	85 094	53 155	40 544	32 562	1 841 800
Muutos	137 092	22 608	-40 427	-28 258	3 062	-67 971	177	-16 207	6 958	4 004	15 029	-13 422	-29 906	2 155	5 544	-438	0
Muutos %	21 %	34 %	-22 %	-18 %	6 %	-34 %	0 %	-16 %	28 %	13 %	63 %	-19 %	-26 %	4 %	16 %	-1 %	0 %

Ymp.th. yhteensä	Kuopio	Leppävirta	Pieksämäki	Varkaus	Joroinen	Siilinjärvi	Kaavi	Lapinlahti	Rautavaara	Tuusniemi	Tervo	Pielavesi	Suonenjoki	Rautalampi	Keitele	Vesanto	Selvitysalue
Uusi kustannusten jako	**2 460 863**	**341 343**	**404 680**	**253 720**	**190 158**	**564 734**	**131 457**	**437 403**	**92 101**	**102 241**	**106 198**	**406 585**	**363 582**	**267 387**	**153 821**	**165 528**	**6 441 800**
Nykyinen taso	2 271 000	484 948	591 704	343 746	281 603	609 000	173 000	388 000	92 800	93 000	115 000	333 000	548 000	240 000	166 000	156 000	6 886 800
Muutos	189 863	-143 605	-187 024	-90 026	-91 444	-44 266	-41 543	49 403	-699	9 241	-8 802	73 585	-184 418	27 387	-12 179	9 528	-445 000
Muutos %	8 %	-30 %	-32 %	-26 %	-32 %	-7 %	-24 %	13 %	-1 %	10 %	-8 %	22 %	-34 %	11 %	-7 %	6 %	-6 %

FCG.

6. Yhteenveto

Yhteenveto

Siirtyminen suurempiin yksikköihin on perusteltua

Rakennusvalvonta

- Hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty rakennusvalvontauudistus, jonka tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnat.
- Ennakkotietojen valossa voidaan arvioida, että **henkilötyövuosina minimiksi muodostuisi kolme henkilötyövuotta**.
- Hankekuntien rakennusvalvonnoista kriteerin täyttäisi **Kuopion** ja **Suonenjoen** yhteinen rakennusvalvonta ja vuoden 2026 alussa aloittanut **Keski-Savon** rakennusvalvonta sekä vuoden 2027 alussa mahdollisesti aloittava Ylä-Savon rakennusvalvonta, johon **Pielavesi** mahdollisesti kuuluisi.
- **Muiden kuntien olisi siten organisoitava rakennusvalvonta uudelleen, siirtymäajan ollessa todennäköisesti 2-4 vuotta.**
- Rakennusvalvonta voisi organisoitua alueellisesti **yhdessä ympäristönsuojelun** kanssa.

Ympäristönsuojelu

- Lainsäädännöllistä painetta ympäristönsuojelun siirtymiselle suurempiin yksiköihin ei ole. Ympäristönsuojelu voisi kuitenkin organisoitua alueellisesti **yhdessä rakennusvalvonnan** kanssa.
- Myös ympäristönsuojelussa yhden viranhaltijan yksikössä on osaamisriski, lomien ja muiden sijaistamisten riski ja henkilön vaihtumisen riski.
- Hankalissa tapauksissa suuremmissa yksiköissä on mahdollisuus vaihtaa asiaa hoitavaa henkilöä – työhyvinvointi voidaan turvata ja henkilöstöriski pienentyy. Kuormitustilanteissa työkuorman jakaminen onnistuu paremmin.
- Esteellisyyskysymykset voidaan ratkaista suuremmissa yksiköissä paremmin.
- Suuremmissa yksiköissä paikallistuntemus on kuitenkin tärkeää. Rakenteiden pitäisi olla sellaiset, että kunta ei ulkoista vastuutaan ja osaamista kokonaan palvelua tuottavalle vastuukunnalle.
- Yhteistyön täytyy olla järjestetty sopimuksissa viranhaltijatasolle, ei vain yksi poliitikko lautakunnassa.

Ympäristöterveydenhuolto

- **Ensisijainen kehittämisvaihtoehto on koko selvitysalueen laajuinen yhteinen yksikkö**. Osittainen nykyisten yksiköiden yhdistäminen ei riitä tilanteen parantamiseen kaikkien selvityskuntien osalta.
- Yhteisen yksikön hyödyt on tunnistettu. Haasteet liittyvät pitkälti uuden yksikön toiminnan järjestämiseen. Terveysvalvonnan- ja elintarviketurvallisuuden osalta yhteistyön nähdään pääosin vain positiivisena.
- Yhteisen yksikön vaihtoehtona on lähinnä jatkaa nykyisellä rakenteella ja pyrkiä saavuttamaan parempia sopimuksia yksityisten palveluntuottajien kanssa sekä kehittää muita sopimusmenettelyitä kuntien kesken ja päivittää yhteistyösopimusten sisältöä
- **Ainakin osa kunnista voisi käynnistää yhteisen yksikön toiminnan 1.1.2028. Vuoden 2030 alussa mukaan voisi liittyä lisää kuntia.**
- Siilinjärven alueella hyödyt eläinlääkinnän osalta jäisivät suhteellisen pieniksi, mutta muussa ympäristöterveydenhuollossa osaaminen kasvaisi. Keski-Savon ja Tervon alueet hyötyisivät laajasti yhteisestä yksiköstä, koska se korjaisi yksiköiden pienuudesta johtuvia haasteita. Kuopiolle yhteinen yksikkö antaisi mahdollisuuden vaikuttaa omaan palvelutuotantoon ja katkaisisi vahvan riippuvuuden yksityisestä palveluntuottajasta.

FCG.